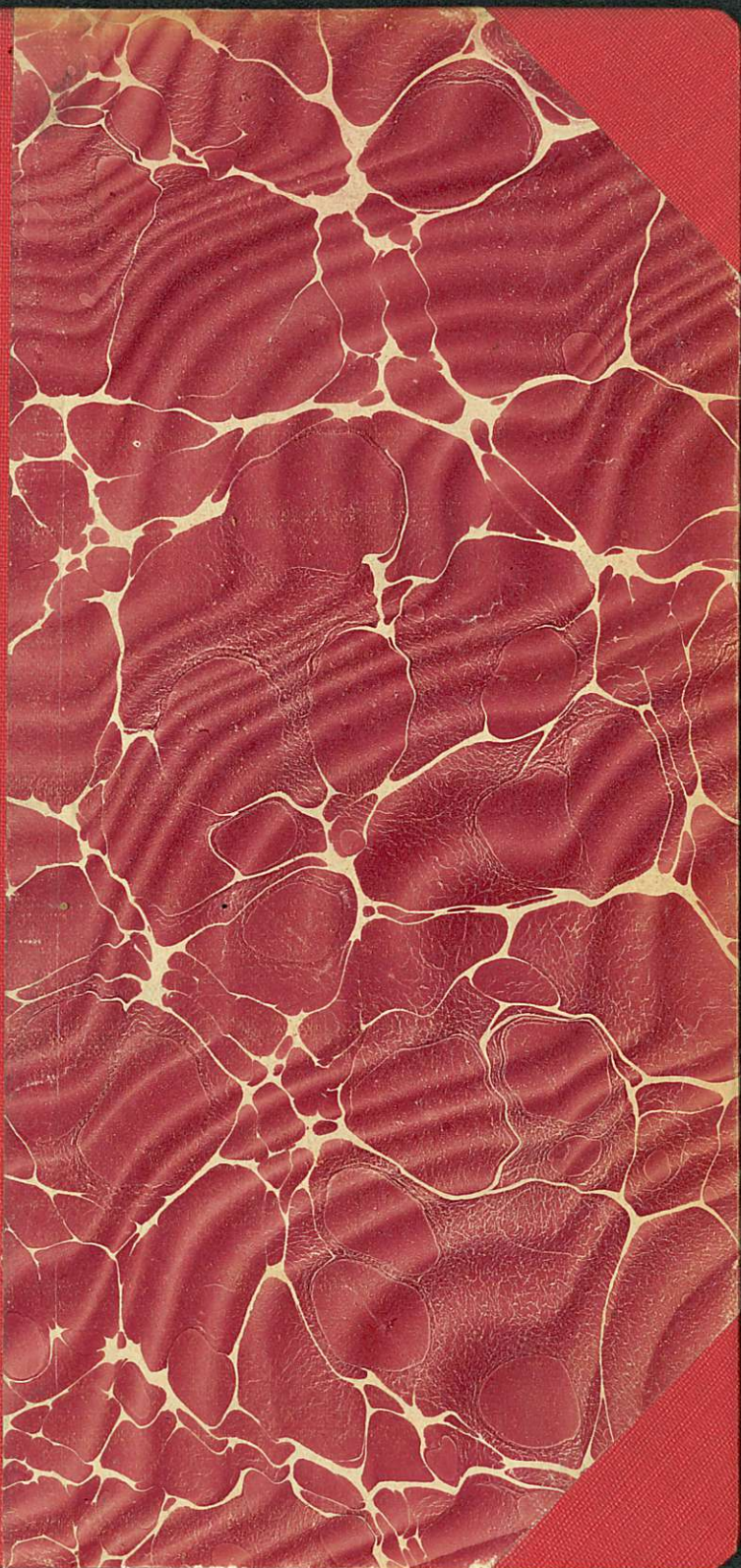

44.

ALOPÆUS

ORTO
ORAVAINEN

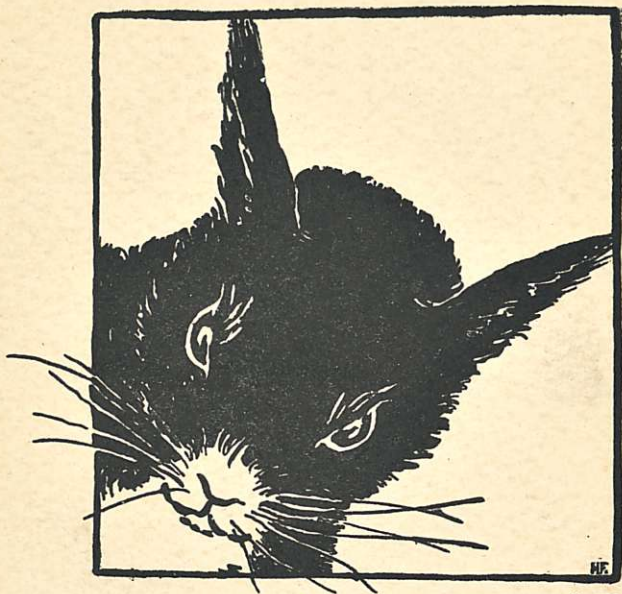

Y. K.

J. ALOPÆUS

ORTO ORAVAINEN

(S. H.)

KUVITTANUT

HILKKA FINNE

NUORTEN KIRJOJA N:o 44

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

ORTO ORAVAISEN TARINA

ORTO ORAVAISEN TARINA

KERTONUT

J. ALOPÆUS

KUVAT PIIRTÄNYT

HILKKA FINNE

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

OTTO OJAVAINEN
TARINA

1916

1. PAINOS

Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä 1916

HELSINKI
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Alkusanat.

Seuraavassa esitän lapsille omistamani vaatimattoman eläintarinan. Se muodostaa murtoosan niistä kertomuksista, joita talvi-iltoina olen jutellut lapsilleni siinä tarkoituksessa, että he oppisivat ymmärtämään ja ennen kaikkea rakastamaan luomakuntaa ja voisivat nauttia sitä suloa, jonka luonto ihailijalleen tarjoaa.

Kertomuksen tarkoitus on todeta vakaumukseni siitä, että korkeammalla kehityskannalla olevien eläinten toiminta on harkittua ja itse-tietoista, aina sovellettu eri tapahtumain vaatimusten mukaan, eikä suinkaan, kuten yleisesti luullaan, vaistomaista tahi tilapäisen järjen ilmaisua.

Pyrin nuoressa lukijassa herättämään myötätuntoisuutta eläinsuojelukseen, vaikkakaan ei ahdasmielisessä muodossa. Sillä ihminen, luomakunnan herrana, saa hyväkseen käyttää sen rikkaita antimia, mutta hän on myös velvollinen tajuamaan vallitsevan asemansa vaatimukset ja sen vuoksi tulee hänen aina esiintyä arvokkaalla tavalla luonnon hallitsijana.

Kirjailijatar Helmi Krohn, lastemme paras ystävä, on suuresti avustanut minua järjestelmällä kertomuksen ja pukemalla sen suomalaiseen kieliasuun. Hänelle lausun parhaan, vilpittömän kiitokseni.

Sortavalassa syyskuulla 1916.

Jutte Alopæus.

Uusia ystäviä.

— Siiri ja Eino, tulkaa tänne, kuului äidin ääni keittiön portailta.

Lapset, jotka kaiken aamua olivat olleet talosilla pihalla, keskeyttivät leikkinsä. Mitähän asiaa äidillä saattoi olla? Hän hymyili salaperäisesti niinkuin aina, kun jotain hyvää oli tulossa. Ja nuolena lapset kiiruhtivat pihaan poikki.

— Pian, pian, kutsui äiti. Ettepä tiedä, mitä täällä on!

Pikku Eino, joka oli vain kuuden vuoden vanha, tarttui äitiä kädestä ja tarkasteli sitä joka puolelta. Sitten hän pisti kätösensä äidin esiliinan suureen taskuun ja kopeloi sitä.

— Eihän sinulla ole mitään, sanoi hän hiukan pettyneellä äänellä.

— Maltahan niin saat nähdä!

Äiti ja lapset astuivat keittiöön. Oven suussa seisoi kaksi pientä maalaispoikaa ja toisella oli vasu kädessä.

— Tuokaa nyt vasunne tänne pöydälle, sanoi äiti pojille, ja kaikki asettuivat jännitettyinä pöydän ympärille.

Vasusta kuului hiljaista rapinaa, kun toinen pojista hellitti nuoraa ja poisti vaateen sen päältä.

Pehmeillä rohtimilla vasun pohjalla näkyi jotain pehmeää ja pörröistä.

— Katso tuota, huusi Eino pistäen sormensa vasuun. Katsos, Siiri, tuota pitkähäntäistä rottaa!

— Varo sormiasi! huusi Siiri. Se puree!

— Ei se pure, sanoi poika, joka oli avannut vasun ja otti käteensä pienen pörröisen elukan. Eikä se mikään pitkähäntäinen rotta ole. Oravia nämä ovat. Eläviä oravia.

Ja sitten pojat kertoivat, miten he olivat metsässä löytäneet oravanpesän. He olivat otaneet sen puusta ja kantaneet kotiin, siinä oli ollut neljä poikasta, mutta kaksi oli kuollut.

— Niillä oli varmaan ikävä emoaan, sanoi äiti.

— Niin äitikin arveli, kertoi toinen pojista. Ne olivat vielä niin pieniä, etteivät osanneet oikein syödäkään. Mutta äiti neuvoi miten niille oli annettava ruokaa.

Ja poika otti maitopullon taskustaan, kaatoi hiukan maitoa liinarievulle ja painoi sen pienten oravien kuonoa vasten. Heti paikalla ne alkoivat ahnaasti imeä.

— Katsos, äiti, kuinka somasti ne syövät, kirkui pikku Eino kimakalla äänellä.

— Äiti, emmekö me voi saada niitä omaksemme? huusi Siiri.

Samassa keittiön ovi avautui ja isä ilmestyi kynnykselle. Lasten äänekäs ilo oli kuulunut aina sisälle saakka.

— Katsos tuota, huusi Eino pistäen
sormensa vasuun.

— Isä, isä, huusi Eino hyökäten häntä vastaan. Täällä on oravia, ihka eläviä oravia. Ne osaavat imeäkin. Emmekö me saa niitä?

Isä astui pöydän ääreen ja tarkasteli vikkeä pikku eläimiä.

— Mutta lupaatteko te niitä hoitaa? kysyi isä lapsilta.

— Lupaamme, lupaamme! huusivat Siiri ja Eino kilpaa.

Pian kaupat oli tehty. Pojat saivat kumpikin kiiltävän hopearahan ja vielä vehnäskahvit kaupantekijäisiksi, ja lapset kuljettivat riemukulussa uudet ystävänsä lastenkamariin.

Uusi koti.

Nopeasti pikku oravat kasvoivat. Vasu, jossa he edelleen olivat asustaneet, oli käynyt jo ahtaaksi, yrittivätpä he joskus ryömiä sen reunanakin yli lattialle.

Eräänä päivänä, kun isä palasi kotiin kaupungilta, toi hän mukanaan suuren oravahäkin. Sen keskelle oli pystytetty tanakka puunoksa, jota pitkin pikku poikaset saattoivat mielin määrin kiivetä ja hypätä.

— Miksi siinä ei ole pyörää? kysyi Siiri, joka kerran oli nähnyt sellaisen häkin ja muisti miten hauskasti orava oli pyöritelty sitä.

— Oravat kiusaantuvat sellaisessa, selitti isä, ja niiden takajalat tulevat kipeiksi alituisesta pyörimisestä. Eihän niillä metsässäkään ole sellaista kiikkua. Ne hyppelevät vain oksalta oksalle, niinkuin ne tässäkin voivat tehdä.

Oravakoti, joksi lapset häkkiä nimittivät, sai sijansa lastenkamarissa, ja heti paikalla ryhdyttiin sisustushommiin. Vuoteeksi äiti antoi pehmeätä pumpulia, ja hiekkaa siroteltiin irtopohjalle, jota siistittäessä voitiin helposti vetää

ulos. Juomavettä varten Siiri antoi nuken kupin, ja erikoiseen ruoka-astiaan pantiin siemeniä. Lapset ottivat innokkaasti osaa »kodin» järjestyspuuhiin ja suurella jännityksellä he seurasivat sitä hetkeä, jolloin äiti nosti oravavasun häkin viereen ja varovasti laski pikku poikaset pehmeälle pumpulivuoteelle.

Ihmeesti oravat olivatkin muutamassa päivässä varttuneet. He katselivat ympärilleen oudossa kodissaan, sitten he alkoivat kaivaa itselleen kuoppaa pehmeään pumpuliin, johon he kokonaan katosivat, niin ettei päätäkään näkynyt. Mutta hetken kuluttua he ryömivät jälleen esille. Äkkiä he huomasivat puunoksan ja heti toinen oli valmis kiipeämään sitä ylös. Se onnistuikin hyvin, ja lasten suureksi iloksi toinen heti seurasi esimerkkiä. Oravat hyppivät nyt oksalta oksalle, ylös ja alas ja leikkivät niin vilkkaasti, aivan kuin he olisivat olleet suuressa, vapaassa kodissaan, metsässä. Vihdoin he väsyivät, ryömivät pumpulivuoteelleen ja kaivettuaan kumpikin itselleen mukavan kolon, johon he aivan katosivat, he vaipuivat syvään uneen.

Oravakodin ääressä, joka seisoi lastenkamarin ikkunan edessä, Siiri ja Eino viettivät nyt suurimman osan päiväänsä. He eivät koskaan voineet katsella kyllikseen pienten ystäviensä leikkiä, ja monta kertaa päivän kuluessa he hakivat äidin ja isänkin paikalle ihailemaan pikku oravia.

Tärkeä tapaus oli kun oravat olivat ristittä-

vät, ja nimistä neuvotellessa lapset turvautuivat vanhempien apuun.

— Pankkaa toiselle nimeksi Kurre, sanoi äiti, se on tavallinen oravanimi ja varsin sopivakin siksi, että oravat niin usein ovat kuurupiilosillaan.

— Kurre on hauska nimi, sanoi Eino ja katsoi isäänsä, ikäänkuin odottaen hänen hyväksymistään.

Mietittyään hetken aikaa sanoi isä:

— Kyllä Kurre käy laatuun, mutta annetaan toiselle oikea suomalainen nimi. Mitä arvelette sellaisesta kuin Orto?

Sellaista nimeä ei äiti ollut koskaan kuullut.

— Karjalaiset käyttävät sitä oravan hyväilytai mairittelunimenä, selitti isä. Loitsurunoissakin sanotaan:

Oravainen ortojainen,
varovainen vaiveräinen,
kävyn syöjä käiveräinen,
puun purija puhtahainen,
kuusen kultakukkarainen.

— Kaikkea isä tietääkin, sanoivat äiti ja lapset ihmetellen.

Siten asia oli ratkaistu. Oravat olivat saaneet nimensä, mutta uusi pulma nousi eteen. Miten lapset saattoivat eroittaa ne toisistaan, miten he voisivat tietää, kumpiko oli Kurre, kumpi Orto, sillä ne olivat aivan toistensa näköiset. Äiti ehdoitti, että Kurre saisi punaisen ja Orto sinisen nauhan kaulaansa, sillä siten

oli äitien tapana eroittaa kaksoset toisistaan. Mutta isä arveli, että oravat voisivat kaulanauhastaan takertua oksiin kiinni ja kuristua kuoliaaksi. Sitä paitsi olisi varsin vaikea sitoa nauhaa näiden vikkeliien pikku eläinten kaulaan. Ja koska oravalla metsässäkään ei ollut kaulanauhaa, niin ei heillä saisi olla sellaista kahletta tässäkään kodissa, jossa heidän piti saada viettää niin luonnollista ja vapaata elämää kuin suinkin.

— Mutta mitä me sitten teemme? kysyi Siiri neuvottomana.

— Minäpä tiedän, sanoi isä. Kun Olli setä tulee kaupunkiin, niin hän, joka tuntee niin hyvin koko luonnon ja kaikki metsäneläimet, keksii varmaan jonkun merkin, jonka avulla te voitte eroittaa Kurren ja Orton toisistaan.

Ja siihen lapset saivat tyytyä.

Olli setä.

Siiri ja Eino olivat kaupungin lapsia. Koko ikänsä he olivat asuneet kaupungissa, vain joskus he olivat olleet päivän tai pari maalla. Heidän kotinsa sijaitsi kuitenkin kaupungin laidassa, jossa kasvoi suuria puita talojen ympärillä ja pihat olivat vihannat. Järvenrantaan ei ollut pitkä matka eikä metsäkään ollut kaukana, jossa lapset oleskelivat päivät pitkin vuoden lämpimimpänä aikana.

Isällä oli veli, Olli setä, joka oli lasten paras ystävä. Hänellä oli merkilliset avoimet silmät, sellaiset, jotka näkivät enemmän kuin muut silmät, niin ainakin lapset arvelivat, sillä miten hän muuten olisi osannut kertoa heille niin paljon ihmeellisiä asioita, joita hän metsässä samoillessaan itse oli nähnyt ja kokenut. Hän asui näet maalla, muutamien peninkulmien päässä kaupungista ja tuli vain silloin tällöin lapsia tervehtimään. Hän oli luvannut myös kerran kutsua heidät koko kesäksi luokseen maalle, kunhan he kasvaisivat vähän suuremmiksi.

Niin, avoimet silmät hänellä oli, ja varmaan

hän toivoi, että hänen pikku ystävänsä, Siirillä ja Einolla, olisi myös samanlaiset, sillä joka kerta, kun hän oli kertonut heille jotain, lopetti hän juttunsa kehoittaen heitä katselemaan kaikkea »avoimin silmin».

Eräänä päivänä Olli setä saapui kaupunkiin. Heti kun lapset kuulivat hänen äänensä eteisestä, riensivät he häntä vastaan ja kuljettivat hänet riemukulussa omaan huoneeseensa.

— Meillä on kaksi oravaa, huusi pikku Eino kimakalla äänellään, Olli setä, meillä on kaksi ihkasan elävää oravaa!

Mutta kun lapset ja Olli setä saapuivat oravakodin ääreen, olivat sen pikku haltijat kadonneet.

— Sh, sanoi Siiri, Kurre ja Orto nukkuvat, ne ovat ryömineet koloonsa pumpulin alle.

Isä oli näet ankarasti kieltänyt heitä häiritsemästä oravia niiden nukkuessa. Mutta pikku Eino tunsikin suurta pettymystä, että hänen suupielensä alkoivat levottomasti nytkähdellä. Äkkiä suru muuttui iloksi, sillä Olli setä, joka hetken aikaa oli ääneti tarkastellut häkkiä, teki kielellään omituisen maiskahtavan äänen, ja heti paikalla pumpulipesä alkoi liikehtiä, ja oravapoikaset tirkistivät piilostaan esille ihmetellen mistä tuo ääni kuului. Olli setä maiskahutti kieltään uudestaan, ja silloin oravat vastasivat samanlaisella äänellä.

— Osaatko sinä oravankieltä, kysyi pikku Eino ihmeissään.

— Kyllä me hiukan ymmärrämme toisiamme,

vastasi Olli setä nauraen. Kaikilla eläimillä on omat äänensä tai merkkinsä, joiden avulla he voivat jutella keskenään aivan niinkuin me ihmisetkin, vaikkei heidän kielensä ole yhtä rikasta ja monivivahteista kuin meidän.

Ja sitten Olli setä kertoi lapsille, miten tiedemiehet gramofonin avulla olivat merkinneet muistiin eläinten ääniä, ja kun annettiin gramofonin toistaa ne toisille samankaltaisille eläimille, niin kuuntelivat ne niitä hyvin tarkkaavaisesti ja tekivät samoja liikkeitä kuin se eläin, joka ensiksi oli puhunut gramofoniin.

— Mutta nytpä minä näytän teille, millaisia taitureita teidän oravanne ovat, jatkoi Olli setä. Juokse, sinä Siiri, ostamaan pähkinöitä, mutta muista, että tuot aivan tavallisia pähkinöitä, sillä saksanpähkinät ja mantelit ovat vaarallisia oraville.

Kun Siiri hetken kuluttua aivan hengästyneenä palasi takaisin pähkinäpussi kainalosaan, sillä hän oli juossut koko matkan edestakaisin puotiin, valitsi Olli setä kaksi pähkinää, rikkoi kuoret, tarkasteli sydämiä ja hylkäsi toisen, koska se oli madonsyöpä, otti uuden sen sijaan ja heitti sitten molemmat pähkinät häkkiin. Heti paikalla oravat hyppäsivät esille ja tarttuivat etukäpälin pähkinänsydämiin aivan kuin ihmiset, jotka pitelevät suurta palloa kädessään. Sitten he nuuskivat niitä ja alkoivat terävin hampain kuoria ohutta ruskeaa kuorta, ja niin pian kuin sydämet olivat aivan valkoiset, rupesivat he hyvillä mielin niitä jyrsimään.

Pian pähkinä oli syöty, ja oravat hyppäsivät maahan etsien uusia palloja. Mutta kun sellaisia ei löytynyt, maiskuttivat he kieltään ja katsoivat ympärilleen.

— Mitä he sanovat, Olli setä, kysyivät lapset.

— Nuo pikku herkkusuut kerjäävät lisää, sanoi setä.

— Rakas setä, anna niille lisää, pyysi Eino, on niin hauska katsella, kun he kuorivat ja jyrsivät pähkinöitä.

Ja Olli setä antoi kummallekin uuden pähkinän.

Siiri oli seisonut koko ajan ääneti ja tarkastellut pikku ystäviään. Äkkiä hänen silmänsä alkoivat loistaa ja hän sanoi:

— Nyt minä tiedän, miten voin eroittaa oravat toisistaan! Toisella on pitemmät karvat korvissa kuin toisella.

— Se on kyllä totta, tyttöseni, sanoi Olli setä, ja hyväpä, että itse teit sen huomion, sillä se todistaa, että sinulla on huomiokykyä, mutta kaikilla oravilla on tupsupäiset korvat, ja kumhan toinen ennättää hiukan kasvaa, on kummallakin yhtä pitkät tupsut.

Siiri nolostui hiukan, mutta oli sittenkin mielissään siitä, että Olli setä oli kehunut hänen huomiokykyään.

-- Mutta toisella oravalla on pitempi häntä kuin toisella, väitti pikku Eino, ja sillä on suuremmat valkeat liivit kuin toisella. Se on aivan varma!

— Mahdollista kyllä, sanoi Olli setä vaka-

vasti, pitempi häntä voi olla hyvänä tuntu-
merkkinä silloin, kun molemmat oravat ovat
näkyvissä, jotta niitä voi verrata toisiinsa.
Mutta mitä valkoisiin liiveihin tulee, niin niiden
suuruus vaihtelee joka kerta, kun orava vaih-
taa kesäpukunsa talviturkkiin.

— Mutta miten me sitten eroitamme ne toi-
sistaan? kysyi Siiri. Mistä me voimme tietää
kumpi on Kurre, kumpi Orto?

— Malttakaahan, sanoi Olli setä, jos tarkas-
telette heitä oikein tarkasti, niin huomaatte, että
toisella on leveämpi otsa ja lyhempi kuono
kuin toisella. Katsokaahan, kuinka vakavalta
hän näyttää, toisen kasvot sitä vastoin ovat
paljoa iloisemman näköiset. Tuo vakava, leveä-
naamainen on varmaan poika, sen nimeksi so-
pii siis parhaiten Orto. Iloinen pikku Kurre
on luultavasti tyttö.

— Sitten me saamme varmaan paljon pikku
oravia, riemuitsivat lapset.

— Sitä en usko, sanoi Olli setä, sillä samaan
poikueeseen kuuluvat sisarukset eivät rakenna
yhteistä pesää, kaikkein vähinten vankilassa
ollessaan.

— Mutta jätetään oravat nyt rauhaan, lisäsi
hän, he ovat päässeet nyt pähkinöiden makuun,
ja ensi työmme on opettaa heitä itse rikkomaan
pähkinän kuoren. Mutta sitä ennen heidän täy-
tyy saada rauhassa sulattaa ruokansa ja tulla
uudestaan nälkäisiksi, sillä nälkä on paras oppi-
mestari.

Samassa soi ruokakello, ja setä ja lapset

kiiruhtivat ruokapöytään, jossa vanhemmat jo heitä odottivat.

Ilosta loistavin silmin lapset kertoivat vanhemmille, miten Olli setä oli keskustellut oravien kanssa ja opettanut heitä pähkinöitä syömään. Töin tuskin he maltoivat istua hiljaa paikoillaan ja syödä, sillä Olli setä oli luvannut päivällisen jälkeen jatkaa opetusta.

Kun opetustunti alkoi jälleen, olivat isä ja äitikin läsnä. Pikku Eino oli niin innoissaan, että hän piteli koko ajan äitiä kädestä kiinni.

Olli setä valitsi nyt jälleen kaksi pähkinää ja heitti ne häkkiin. Heti pikku oravat hyppivät maahan, ottivat kumpikin pähkinänsä ja kiipesivät oksalle istumaan. He alkoivat jyrsiä niitä samoin kuin pähkinänsydämiäkin, mutta hyvin pian he huomasivat, että nämä pähkinät olivat toista maata. He vilkasivat toisiinsa, maiskuttivat kieltään ja tuumivat. Mitäs, jolleivät oravat oppisikaan rikkomaan kuorta! Hetken kuluttua Orto alkoi innokkaasti jyrsiä kapeaa koloa pähkinän kylkeen.

— Kas, kas! sanoi Olli setä, jopa se keksi oikean keinon.

— Nyt Kurrekin seuraa Orton esimerkkiä! huusi pikku Eino.

Orto oli jyrsinyt kolon koko pähkinän ympäri, sitten hän tunki kyntensä koloon, ja rits, rats, kuoret karisivat maahan ja Orto puristi sydämen lujasti etukäpäliensä väliin. Kuorituaan sen hän alkoi heti jyrsiä valkoista palloa.

Kurre, joka oli tarkasti seurannut toverinsa

toimia, rikkoi myös oman pähkinänsä kuoren ja söi sydämen hyvällä halulla. Olli setä antoi heille vielä useita pähkinöitä, ja ne, joita oravat eivät jaksaneet syödä, he piilottivat pesäänsä.

Oravien kanssa askartaessa oli tullut jo ilta.

— Tiedätkö lapset mitä kello jo on, sanoi Liisa ruokasalin ovelta, sillä hän oli tuonut lämmintä maitoa ja voileipää pöytään.

Syötyään lapset toivottivat hyvää yötä oraville jotka olivat ryömineet pehmeälle vuoteelle, ja sitten he hyppäsivät Olli sedän polvelle, joka istui isän kamarissa keinutuolissa.

— Kerro meille yksi ainoa pieni satu, rukoili Eino, sitten me menemme heti nukkumaan.

— Ette te saa kiusata setää enää, sanoi äiti, tulkaa vaan nukkumaan.

Mutta Olli setä lupasi kertoa heille pienen sadun, kunhan he oikein pian pujahtaisivat vuoteeseen.

Kun Olli setä hetken kuluttua tuli lastenkamariin, olivat molemmat vuoteet tyhjät. Hän katseli ympärilleen ikäänkuin etsien jotain, kurkistipa vuoteittenkin alle, mutta kun ei löytynyt mitään, maiskahutti hän kieltään pari kertaa. Samassa kuului nauruntirskuntaa peitteitten alta ja kaksi pientä päätä pisti esiin.

— Kas vaan, sanoi Olli setä, Orto ja Kurreko siellä piilee, ja sitten hän kävi Einon vuoteen reunalle istumaan ja alkoi kertoa lapsille lintu-emosta ja -isosta, jotka syöttäessään poikasiansa eivät koskaan erehdy siitä, kenenkä

vuoro kulloinkin on saada karpäspaisti ja jotka tuntevat kaikki poikasensa vielä sittenkin, kun he ovat jo lentäneet pois pesästä. Ja hän kertoi heille, miten kesyiksi laululinnut voivat tulla, kunhan kohtelee heitä ystävällisesti ja levollisesti ja kerää karpäsiä ja matoja heidän poikasilleen, sallivatpa lasten hyväilläkin itseään heidän istuessaan pesän reunalla.

Mutta kesken satua, joka ei oikeastaan ollutkaan mikään satu, vaan tositarina, tuli äiti lastenkamariin ja sanoi, että lasten oli jo aika nukkua. Ja rukoiltuaan iltarukouksensa heidän kanssaan kietoi pikku Eino kätensä äidin kaulaan ja kuiskasi:

— Meillä on ollut tänään niin hirveän hauska. Ja Olli setä on luvannut, että me ensi kesänä pääsemme hänen luokseen maalle.

Vallattomat veitikat.

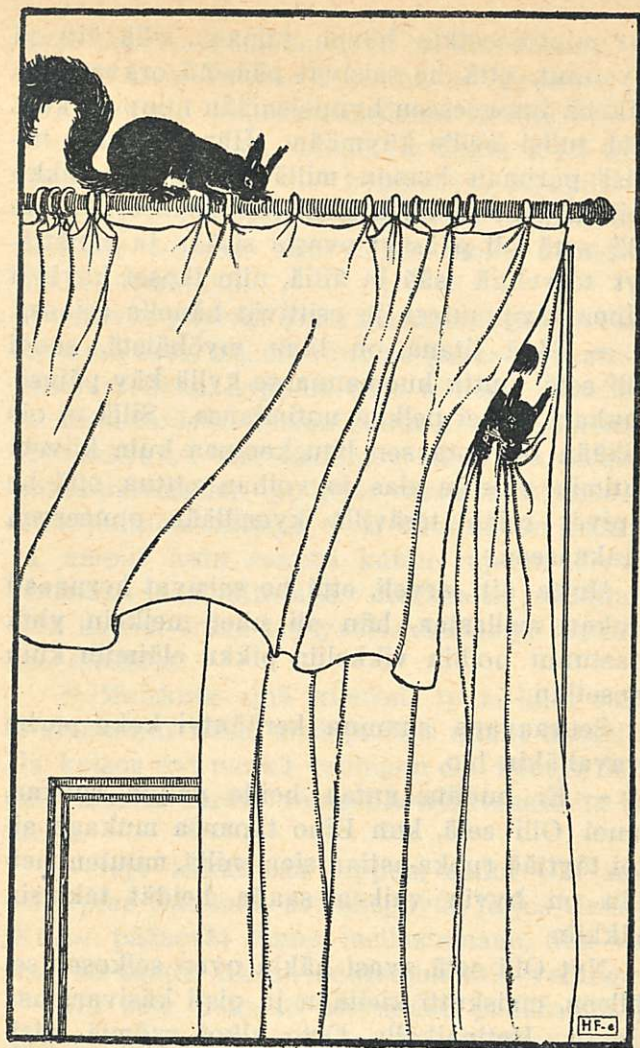
Siiri, joka oli jo suuri tyttö, oli syksyllä päässyt tyttökoulun ensimmäiselle luokalle, mutta Eino sai yhä vielä leikkiä vain kaiket päivät kotona. Siksi oravien hoitokin oli uskottu kokonaan hänelle. Joka aamu hän toi raitista vettä juoma-astiaan, täytti ruokakupit siemenillä, haravoi hiekan pesän pohjalla, pöyhötti pumpuleita ja poisti häkistä kaikki roskat ja liat. Mutta heti kun Siiri palasi kotiin koulusta, asettuivat he molemmat häkin ääreen seisomaan ja syöttivät oravia pähkinöillä. Nyt ei tarvittu enää valita heille parhaita pähkinöitä, sillä sen pikku veitikat osasivat jo itsekin tehdä. Jos pähkinöiden parissa sattui olemaan joku madonsyöpä, niin tarkastivat oravat sitä joka puolelta, ravistivat sitä kuullakseen kilahtiko se oikealla tavalla ja jollei, niin viskasivat sen kovalla vauhdilla häkin ristikköä vasten. Jos pähkinä sattumalta livahti ulos raosta ja osui vasten lasten kasvoja, niin siitäkös vasta ilo syttyi; oravatkin iloitsivat, sillä he tiesivät lasten nauravan heidän kujeilleen.

Mutta mitä pitemmälle syksy kului, sitä pimeämmiksi ja lyhyemmiksi muuttuivat päivät. Taivas oli ylt'yleensä pilvessä ja satoi aamusta iltaan. Niin hyvin lapset kuin oravatkin olivat haluttomalla mielellä. Mutta heti kun hiukan-kin pakasti, aurinko pilkisti esiin ja yöt olivat tähtikirkkaita, hyppivät oravatkin jälleen iloisiin häkissään.

Eräänä päivänä, kun lapset puhdistivat häkkiä, huomasivat he, että oravien turkista läksi karvoja oikein suurina tukkoina. Ja tarkastellessaan heitä lähemmin näkivät he suuren harmaan läikän Orton selässä. Varmaankin hän vaihtoi nyt kesäpukuaan talviturkkiin. Parin päivän jälkeen hän olikin aivan harmaan täplikäs yli koko ruumiin ja samoin oli Kurrenkin laita. Oravat itse tuntuivat olevan hiukan kiusaantuneet tai huononvointiset tästä karvanvaihdosta, sillä suurimman osan päivää he vain nukkuivat pumpulipesässään.

Eräänä päivänä, kun satoi niin kovasti lunta, että suuria raskaita hiutaleita, aivan kuin valkoisia untuvia lenteli ilmassa ja laskeutui alas jäätyneelle maalle, hypähtivät oravat puun oksalleen ja katselivat ihmeissään ja uteliaina ulos. He vilkasivat vuoroin toisiinsa, vuoroin itseensä ja taas ulos pihalle, jossa maa oli aivan valkeana. Mitähän he tuumivat mielessään? Ihmettelivätköhän he sitä, että he nyt olivat melkein saman väriset kuin luontokin?

Myöhään syksyllä saapui Olli setäkin taas pitkistä ajoista kaupunkiin. Kovasti lapset oli-

HF-6

Orto piiloutui uutimen laskoksiin.

vat odottaneetkin hänen tuloaan, sillä äiti oli luvannut, että he saisivat päästää oravat ulos häkistä huoneeseen hyppelemään niinpian kuin setä tulisi heille käymään. Hän varmaan tietäisi parhaan keinon millä saada nuo pikku veitikat taas viekoitelluiksi vankilaansa. Tuskin Olli setä oli päässyt ovesta sisään ja ennättänyt tervehtiä isää ja äitiä, niin lapset kävivät hänen kimppuunsa ja esittivät hänelle asiansa.

— Tänä iltana on liian myöhäistä, sanoi Olli setä, mutta huomenna se kyllä käy päinsä, kunhan äiti ei pelkää uutimiansa. Sillä ei ole mikään oravista sen haus Kempaa kuin kiivetä uutimia ylös ja alas, ja voihan sattua, että he repivät reiän terävillä kynsillään ohueeseen kankaaseen.

Mutta äiti arveli, että he saisivat kernaasti hiukan mellastaa, hän oli näet melkein yhtä ihastunut noihin vikkeliin pikku eläimiin kuin lapsetkin.

Seuraavana aamuna kerääntyi koko perhe oravahäkin luo.

— Ei huolita antaa heille paljon ruokaa, sanoi Olli setä, kun Eino tapansa mukaan aikoi täyttää ruoka-astian siemenillä, muuten meidän on hyvin vaikea saada heidät takaisin häkkiin.

Nyt Olli setä avasi häkin oven selkosen selälleen, maiskutti kieltään ja pisti käsivartensa sisään. Hetipaikalla Orto alkoi ryömiä käsivartta pitkin ja Kurre seurasi jäljessä. Sitten he hyppäsivät sedän olkapäälle ja siitä suoraa

tietä ikkunauutimelle, jota he alkoivat kiivetä ylös ja alas. Hetken kuluttua he rupesivat piilosille. Orto piiloutui uutimen laskokseen, ja kesti kauan aikaa, ennenkuin Kurre löysi toverinsa. Senjälkeen he hyppäsivät hyllyille ja kaapille ja loikkasivat niin pitkin harppauksin paikasta toiseen, että kaikki ilolla katselivat heidän leikkiään.

Oravat yltyivät yhä rajummiksi, ja kun Liisa samassa astui sisään kantaen puhtaita vaatteita käsivarrellaan, hyppäsi Orto hänen pääläelleen ja alkoi terävin kynsin sukia hänen hiuksiaan. Hyökkäys oli niin äkillinen, että Liisa pelästyi pahanpäiväisesti, pudotti vaatteet lattialle ja alkoi huutaa. Siitäpä Orto vuorossaan pelästyi ja ampui kuin raketti katon rajaan, käyden istumaan kartiinilistalle. Korkealta paikaltaan hän katseli sitten tyytyväisenä alas ja maiskuteli kieltään.

— Maiskuta sinä kieltäsi, tyhmelini, sanoi kiukustunut Liisa, sinä peloitit minut hengiltä! Ja katsos nyt minkä vahingon olet tehnyt, lisäsi hän alkaen kerätä vastasilitettyjä vaatteita lattialta.

— Nyt leikki saa loppua, sanoi Olli setä, sillä pian katetaan aamiaispöytä, ja jos Orto ja Kurre pääsevät sinne mellastamaan, niin voivat he saada aikaan suuremmankin vahingon.

Olli setä helisytti kädessään pähkinöitä, ja oravat, jotka hyppiessään olivat tulleet nälkäisiksi, höristivät korviaan ja hypähtivät heti alas. Setä viskasi pari pähkinää häkkiin, ja

Orto loikkasi heti ovesta sisään, tarttui pähkinään ja asettui tavalliseen pähkinänpurija-asentoonsa. Mutta Kurrea ei ollut yhtä helppoa viekoitella vankilaan. Silloin Olli setä heitti sokeripalan häkkiin ja se keino tepsi. Sokeri oli näet oravien parasta herkkua, joskin he hyvin harvoin sitä saivat, sillä se ei ollut heille terveellistä.

Paras joululahja.

Joulu oli tullut. Isä oli ostanut joulukuusen, komea ja kaunis se olikin seisoessaan keskellä salin lattiaa ja vieläkin komeammaksi se tuli, kun äiti ripusti sen oksille punaposkisia omenoita, kullattuja pähkinöitä sekä kiinnitti siihen suuren joukon kynttilöitä. Kuusen tuore haju tunkeutui lastenkamariin, jossa lapset yhtä uteliaina kuin oravatkin odottivat, kunnes äiti avaisi ovet ja päästäisi heidät joulukuusta katsomaan.

Vihdoin ovet lensivät selkoselälleen, ja lapset kiiruhtivat juhlapuvuissaan saliin, suutelivat vanhempiaan ja toivottivat heille hauskaa joulua. Kuusen kynttilät loistivat kuin tähtöset, mutta vieläkin kirkkaammat olivat lasten silmät.

Hetken aikaa kuusta ihailtuaan huudahti Eino:

— Eikö Kurre ja Orto pääse myös joulukuusta katselemaan?

Samassa Siiri hyökkäsi lastenkamariin ja kantoi varovaisesti oravakodin saliin, sillä pienet asukkaat olivat jo panneet maata. Mutta

tuskin he olivat päässeet valoisaan huoneeseen, niin he heräsivät, kömpivät pesästään esille ja alkoivat täysin virkeinä hyppiä häkissään.

— Kurre ja Orto luulevat varmaan, että on päivä, sanoi äiti katsellen heidän iliaan.

— Samaa mieltä taitaa äidin akasiakin olla, sanoi isä osoittaen suurta kaunista kukkaa salin pöydällä, joka oli kuin valkoinen morsiuskukkaskimppu. Katsokaa miten se on avannut lehtensä, jotka illalla aina ovat supussa.

Tuntuipa tosiaankin siltä, kuin tuoksuava, loistava joulukuusi olisi muuttanut hämärän illan päivän kirkkaudeksi ja sydäntalven kesän ihanuudeksi.

Ihmetellen oravatkin katselivat kuusta ja hyppelivät rauhattomasti häkissään, ikäänkuin heidän mielensä olisi tehnyt päästä kuusen oksille kiikkumaan.

— Isä, emmekö saa laskea Kurrea ja Ortoa irti, kysyi Siiri. Olisi niin hauska nähdä niiden hyppivän kuusen oksilla.

— Emme me uskalla, arveli isä, voisihan sattua, että he polttaisivat itseään kynttilänliekissä.

Samassa kuului ovelta kolkutusta ja pitkäpartainen joulupukki nukkavierussa turkissaan astui sisään.

— Onko täällä kilttejä lapsia? kysyi hän.

— On kyllä, vastasivat Siiri ja Eino yhteen ääneen.

— Mikä teidän nimenne on? kysyi pukki. Siiri ja Eino sanoivat nimensä.

— Tiedättekö kenen lapsia Orto ja Kurre ovat?

Lapset purskahtivat nauruun.

— Eivät he ole lapsia, vaan oravia.

— Minulla on lahjoja heillekin, sanoi pukki. Käykää eteisestä hakemaan, siellä on suuri koirillinen. Mutta nyt minun täytyy lähteä. Pitää kiirehtiä toistenkin lasten luo.

— Hyvästi, hyvästi ja kiitoksia paljon, ja he saattoivat pukin ulos.

Isä heitti joululahjat sisään, ja paljon niitä olikin. Mutta hauskin kaikista oli suuri kirjekuori, johon Olli setä oli suurella selvällä käsialalla kirjoittanut: Siirille, Einolle, Ortolle ja Kurrelle. Kuoressa oli paperiliuska, jossa seisoi yhtä suurin kirjaimin: Tervetuloa Mäntyvaaraan ensi kesänä!

— Pääsemmekö me maalle ensi kesänä, huusi Siiri riemuissaan.

— Pääsette kyllä, sanoi isä. Olli setä on kutsunut teidät luokseen.

— Ja oravat myöskin, sanoi Eino.

— Oravat myöskin, vakuutti äiti.

Lapset olivat niin mielissään tästä lahjasta, että kaikki muut unohtuivat. He eivät voineet muusta puhuakaan koko iltana ja vielä nukku-
maan mennessäänkin he keskustelivat kesästä.

— Kyllä joulupukki oli kovin kiltti sentään, sanoi Eino kietoessaan kätensä äidin kaulaan ja sanoessaan hyvää yötä. Jospa kesä tulisi vain oikein pian!

— Olli setä on paras kaikista sedistä, sanoi Siiri.

Suuri päivä.

Tästä joululahjasta riitti lapsille iloa koko talveksi.

Joka ilta, kun vietettiin hämärää takka-valkean ääressä, pyysivät lapset kertomaan millaista Mäntyvaarassa oli. Nimensä se oli saanut sätavuotisten mäntyjen mukaan, joita kasvoi korkealla vaaralla, talon takana. Ei se oikeastaan mikään talo ollut, pieni torppa vain suuren järven rannalla; siinä oli tupa ja kaksi pientä kamaria, eteinen ja kuisti. Sen verran tilaa vain, että isä ja äiti, Siiri ja Eino, Orto ja Kurre saattoivat viettää siellä kesää, oli Olli setä sanonut. Pieni polku johti hiekkarantaan, missä lapsilla oli oma veneensä, ja polun molemmilla puolin oli kukkaniittyjä, joilla kasvoi kellokukkia ja apilaita. Talo, jossa Olli setä asui, oli hiukan kauempana rannasta, mutta pitkältä ei sinnekään ollut juosta, jos tahtoi käydä lehmiä ja hevosia katsomassa. Siellä oli suuri kiikkukin pihalla ja puutarhassa mansikkamaita ja marjapensaita. Ja kaikkien ilojen lisäksi oli Mäntyvaarassa laululintuja, jotka

rakensivat pesänsä joka kevät pensaisiin ja puihin ja katonräystäässä oli pääskysillä kotinsa.

Pian lapsilta viikot kuluivat odotellessa, eikä aikaakaan, niin koitti lähtöpäivä. Jo hyvissä ajoin toukokuussa olivat Siiri ja Eino alkaneet sormillaan laskea, montako yötä oli vielä kaupungissa nukuttava. Ensin oli Siiri pitänyt laskua sormillaan, ja kun kymmenen päivää oli kulunut, sai Eino vuorossaan laskea. Ja sattui tosiaankin niin somasti, että kun Eino pääsi toisen kätensä pikkusormeen, niin viimeinen kaupunginyö olikin käsissä ja jo seuraavan lapset saivat viettää Mäntyvaarassa.

Siiri oli lopettanut koulunsa ja siirtynyt toiselle luokalle, ja Eino oli päässyt valmistavan koulun ensimmäiselle. Isä oli saanut kesälomaa, ja äiti oli kirjoittanut pitkän muistilistan kaikesta, mitä oli otettava mukaan maalle ja ostanut puodista jos jotakin hyvää.

Tavarat kuljetettiin kärryillä laivaan, mutta lapset ottivat syliinsä oravahäkin ajaessaan rantaan. Siellä oli suuri laiva lähtövalmiina, niin suuri, että koko tavarakuorma mahtui yhteen nurkkaan kannelle. Samassa lähtökello soi, rantaporras nostettiin pois ja kapteeni käski irroittaa köydet. Sitten hän huusi jotain torveen, ja laiva alkoi sätkyttää. Aluksi aivan hiljaa, mutta sitten yhä nopeammin, niin että vesi vaahtosi sen kokassa ja molemmilla kyljillä.

Laiva sivuutti sekä suuria että pieniä saaria, joiden rannoilla kohosi huviloita ja uima-

huoneita. Joillakuilla oli vain yksinäisiä kalastajamökkejä lippusalkoineen ja venevalkamineen. Väliin laiva poikkesi ulommaksi selälle, kohdaten jonkun purjeveneen tai toisen laivan. Kalalokit leijailivat ilmassa ja ampuivat kuin nuolet vedenpintaan tavoitellen herkkupaloja, joita laivasta heille viskattiin. Vedenpinta oli rasvatyyni, laiva vain vieritti kummallekin kuppeelleen pitkiä, kuperia laineita, jotka vaahtopäisinä hyrskyivät rantakallioita vasten.

Kaikki oli lapsille aivan uutta ja heidän ilonsa oli rajaton. Isä sanoi, että he saapuisivat iltapuolella sille laiturille, josta hevosella oli jatkettava matkaa Mäntyvaaraan. Äiti antoi heille voileipää, ja Eino arveli, etteivät ne koskaan olleet maistuneet niin hyviltä kuin nyt.

— Onkohan Kurren ja Orton myös nälkä? tuumi Eino pyyhkien suutaan, ja hän kiiruhti oravahäkin luo, joka oli asetettu laivan peräkannelle.

Matkustajia oli kerääntynyt oravahäkin ympärille, ja he katselivat ihailien ja ihmetellen noita siroja ja somia pikkueläimiä. Mutta Kurre ja Orto eivät olleet yhtä iloiset ja vikkelät kuin tavallisesti. He kyyköttivät hiljaa häkissään, mutta niin pian kuin laiva läheni rantaa, josta kukkivien tuomien tuoksu ulottui laivaan saakka, nostivat he kuononsa korkealle ja ahmien vetivät sieramiinsa hurmaavaa tuoksua ja maiskuttivat kieltään. Yhä uudestaan he uudistivat tuon tempun, mutta vihdoin he näyttivät väsy-

vän ja laskeutuivat nukkumaan alakuloisina, allapäin ja pahoilla mielin.

— Mikähän Ortoa ja Kurrea vaivaa? sanoi Siiri katsellen pikku ystäviensä omituista käytöstä.

— Ovatkohan he merikipeitä? tuumi Eino.

Jos Olli setä olisi ollut mukana, niin hän olisi osannut selittää, mikä pikku oravien mielessä liikkui heidän tuntiessaan ensi kerran metsän tuoksua pitkän talven jälkeen. Hän olisi osannut selittää, että oravat omalla kielellään yrittivät sanoa: tuonne tuoksuvaan metsään mielemme palaa, kas se vasta on oikea kotimme. Mutta ei kukaan ymmärtänyt heidän rukoustaan, ja siksi he väsyivät uudistamasta alituisen vapaaksipääsöpyyntöään ja alistuivat surumielin kohtaloonsa.

— Nyt me olemme perillä, kuului samassa isän iloinen ääni, tuolla näkyy Mäntyvaaran laituri.

Aivan oikein. Lapsetkin saattoivat sen erottaa, vaikka oltiin vielä hyvän matkan päässä. Hetken kuluttua laiva vihelsi, ja silloin lapset saattoivat jo nähdä sillalla valkean, pitkän olennon, joka huiskutti heille nenäliinaansa. Se oli Olli setä, joka oli tullut heitä vastaan.

Nopeasti tavarat kerättiin kokoon. Siiri ja Eino ottivat oravahäkin osalleen, sillä siihen ei kukaan muu saanut koskea, ja samassa laiva jo laski laituriin. Rannalla oli kolme hevosta vastassa, ja hetken kuluttua sekä tavarat että ihmiset olivat sijoitetut rattaille.

Olli setä ajoi lasten ja oravien kanssa, ja iloisesti jutellen matka kuluikin.

— Tiedätkö, Olli setä, kuinka Orto ja Kurre ovat kasvaneet, sanoi Siiri. Ne ovat varmaan o täysi-ikäisiä oravia.

— Ja ne ovat taaskin vaihtaneet karvaa, huusi Eino. Talvella ne olivat aivan harmaat, mutta nyt niiden turkki on jälleen kiiltävän ruskea.

— Me olemme koettaneet opetella oravakieltä, sanoi Siiri, ja tarkata kaikkia heidän liikkeitään ja eleitään, mutta ei se ole niinkään helppoa.

— Mutta ne tottelevat meitä, kun me maiskutamme niille kieltä, sanoi Eino, ja palaavat joka kerta kiltisti häkkiin, kun olemme päästäneet heidät huoneessa valloilleen.

Lapset juttelivat kilpaa, niin että Olli setä tuskin sai suunvuoroa ennenkuin hevonen pysähtyi pienen punaiseksi maalatun rakennuksen eteen.

— Nyt me olemme perillä, sanoi hän nostuen ensin Orton ja Kurren ja sitten Siirin ja Einon alas rattailta.

Lapset kantoivat häkin sisään ja asettivat sen kamarin pöydälle. Sillä välin isä ja äitikin olivat astuneet sisään. Tuvan pitkälle pöydälle oli illallinen katettu, siellä oli tuoretta kalaa, munia, vastakirnuttua voita ja lämmintä maitoa sekä kaikenlaista muutakin hyvää. Lapset kävivät hyvällä ruokahalulla herkkuihin käsiksi ja joivat maitoa toisen lasin toisensa jälkeen, aivankuin pienet vasikat.

— Antakaa oravillekin maitoa, sanoi Olli setä, ja niin pian kuin Siiri oli täyttänyt juomaastian, kiiruhtivat molemmat oravat juomaan. Niin hyvää maitoa he eivät olleet saaneet siitä saakka, kun torpanvaimo oli ruokkinut heitä aivan pieninä.

Seuraava päivä valkeni kirkkaana ja kauniina. Raitis kesätuuli tunkeutui lasten makuukamariin ikkunasta, jonka äiti oli avannut ja herätti lapset sikeästä unesta. Oravat hyppivät iloisina häkissään ja söivät aamiaisekseen edellisen illallisen jäännökset. Heti kun lapset saivat hiukan vaatteita ylleen, juoksivat he paljain jaloin rantaan uimaan. Vesi tuntui hiukan kylmältä, ja kun Eino ei uskaltanut kastaa muuta kuin varpaitaan, kantoi isä hänet syvemmälle ja pisti hänet veteen, antaen hänen omin voimin sätkytellä rantaan.

— Näin sitä koiranpentujakin opetetaan uimaan, sanoi isä nauraen, ja Eino polskutti käsin ja jaloin minkä jaksoi ja kirkui kovalla äänellä.

— Äiti, äiti, huusi Eino, kun lapset palasivat rannasta syömään, minä osaan jo uida, äiti. Pian minä uin koko lahden poikki.

— Mutta mitä kovaa möläkkää rannasta kuului, kysyi äiti nauraen. Olisipa voinut luulla sikaa teurastettavan.

— En minä pelännyt yhtään, intti Eino, vesi vain pisteli hiukan.

Koko päivän lapset juoksentelivat ulkona tehden kaikenlaisia löytöretkiä. He kiipesivät

Mäntyvaaralle, talontakaiselle vuorelle. Hiukan vaivalloista oli päästä ylös jyrkkää rinnettä ja joskus täytyi ottaa kädetkin avuksi ja ryömiä nelinkontin, mutta sitä helpompi oli laskea liukua alas. Tosin Einon housut tässä mäenlaskussa tulivat vihreän- ja ruskeankirjaviksi, mutta mitä se teki, olihan niissä jo ennestäänkin pari reikää, jotka hän oli saanut kiivetestään männyn latvaan. Vuorelta ja varsinkin männyn latvasta oli mitä ihanin näköala yli koko järven ja sen monien saarten ja luotojen. Jotain niin kaunista eivät lapset koskaan olleet nähneet, ja samaa mieltä olivat vanhemmatkin.

Päivemmällä lähdettiin Olli sedän talolle ja siellä vasta oli hauska. Siiri sai nimikkolehmänsä, jota hän välttämättömästi tahtoi lypsää, mutta kaikista ponnistuksista huolimatta se ei häneltä onnistunut. Eino sai nimikkohevossensa. Olli setä nosti hänet sen selkään ja taluttaen sitä suitsista hän antoi Einon ratsastaa muutama kerran pihan ympäri. Sitten lähdettiin keinumaan, ja hyvä keinu se olikin, vaikka olisi ympäri keinunut. Ja sitten tutkittiin kaikki paikat ja sopet. Kyllä siinä iloa ja hommaa riitti koko päiväksi.

Kun ensimmäinen päivä maalla oli kulunut loppuun, olivat lapset väsyneemmät kuin tuskin koskaan ennen, mutta samalla onnellisemmat kuin milloinkaan ennen.

Rohkea päätös.

Seuraava päivä oli sateinen. Se oli lapsille suuri pettymys, sillä ulkona olisi ollut paljon tehtävää, mutta sisällä aika tuntui kovin pitkältä ja tupa ahtaalta.

Oravatkaan eivät olleet yhtä iloiset kuin tavallisesti. He eivät hyppineet puunsa oksilla eikä ruokakaan oikein maittanut. He torkkuivat vain pumpulivuoteellaan, ja kun he kuulivat lasten maiskauttavan heille kieltään, kohottivat he hiukan päätään, mutta painautuivat jälleen makaamaan.

Mutta juuri kun lasten kärsivällisyys oli aivan loppua ja he monen monta kertaa olivat kysyneet äidiltä, mitä he tekisivät, avautui ovi ja Olli setä astui sisään. Hänellä oli sadetakki hartioillaan, joka oli läpimärkä ja pitkävartiset saappaat jalassa.

— Sytytetään tuli takkaan, niin tuntuu hauskemmalta sisällä, ehdoitti Olli setä nähdessään lasten ikävystyneet kasvot.

— Miksi ei aurinko aina paista? sanoi Siiri.

— Kasvienkin on joskus jano, sanoi Olli setä, ja jolleivät ne saisi juoda, näivettyisivät

ne hyvinkin pian. Mutta tulkaa tänne takan ääreen istumaan, niin kerron teille jotakin, lisäsi hän.

— Kerro meille satu, innostui Eino.

Olli setä kävi istumaan keinutuoliin, jonka hän veti uunin eteen, ja lapset kiipesivät tavalliselle paikalleen, sedän polville.

— Oli kerran, alotti Olli setä, sillä niinhän kaikki sadut alkavat, oli kerran kaksi oravaa, jotka olivat joutuneet ihmisten vangeiksi, ja jotka surivat kovasti, kun he eivät koskaan päässeet rakkaaseen metsäänsä. He surivat niin kauheasti, ettei elämä heidän mielestään ollut lainkaan elämisen arvoista. He saivat kyllä hyvää ruokaa, siemeniä ja pähkinöitä ja kaikenlaista muutakin, ja pehmeä ja mukava makuupaikkakin heillä oli eikä minkäänlaisia huolia, mutta sittenkin he kaipasivat vapauttansa. Vaikka he koettivatkin olla iloisia ja huvitella sekä itseään että toisia, surivat he sittenkin. Lopuksi sai suru heissä niin suuren vallan, että toinen oravista kuoli ja jonkun ajan kuluttua toinenkin.

Siiri ja Eino olivat kuunnelleet vakavina Olli sedän satua ja he ymmärsivät varsin hyvin, mitä hän sillä tarkoitti. Kun setä vaikenä hetkeksi, sanoi Siiri:

— Luuletko sinä, että Orto ja Kurrekin surevat?

— Katsokaa kuinka alakuloisia he ovat, sanoi setä.

— Eivät he saa kuolla, sanoi Eino.

Ilmielin oravat hyppäsivät ulos häkistä.

— Ei, intti Siirikin, ei Orto ja Kurre saa kuolla. Päästetään heidät mielemmin metsään.

— Mutta kuka heitä siellä ruokkii? kysyi Eino, jonka silmiin alkoi nousta kyyneliä.

— Kyllä he ruokkivat itse itsensä, vakuutti Olli setä. Toiset oravat opettavat heitä.

Hetken aikaa lapset istuivat aivan hiljaa. Heistä oli kovin sääli luopua rakkaista ystäväistään, jotka kokonaisen vuoden olivat olleet heidän hoidossaan, mutta vieläkin surullisempaa olisi, jos he kuolisivat. Kyllähän Olli setä ymmärsi tämänkin asian parhaiten. Ja jos hän arveli, että Orto ja Kurre olisi päästettävä vapaiksi metsään, niin oli kai parasta päästää.

— Päästetään heidät vapaiksi, sanoi Eino vihdoin aivan hiljaa.

— Te olette kilttejä lapsia, sanoi Olli setä. Mutta oravat eivät pidä sateesta ja kosteudesta, odotetaan siis huomiseen, ja jos silloin on kaunis ilma, niin viedään häkki metsään ja päästetään heidät vapaiksi. Saattepa nähdä, miten iloisia he sitten ovat.

Niin päätettiinkin tehdä. Seuraavana päivänä olikin kaunis ilma, ja jo varhain aamulla Olli setä tuli lapsia hakemaan. Yhdessä he läksivät sitten Mäntyvaaralle. Setä kantoi häkkiä, ja kun he pääsivät vuoren laelle, satoi hän häkin männyn oksaan. Siiri avasi oven, ja ilomielin oravat hyppäsivät ulos. Heti paikalla he kiipesivät männyn runkoa pitkin ylös sen tuuheaan latvaan. Sitten he laskeutuivat taas

alemmaksi ja hyppivät hurjina ilosta oksalta oksalle.

Olli setä ja lapset istuivat männyn juurella ja katselivat oravien iloista leikkiä, ja siten eronhetki tuntui vähemmän vaikealta kuin mitä lapset olivat edeltäkäsin ajatelleet. He näkivät miten Orto harppasi pitkällä loikkauksella viereiseen mäntyyn, ja Kurre seurasi jäljessä. Sitteen he hävisivät metsän siimekseen. Mutta hetken kuluttua he palasivat taas takaisin, kävivät rinnan istumaan ja maiskuttivat kieltään.

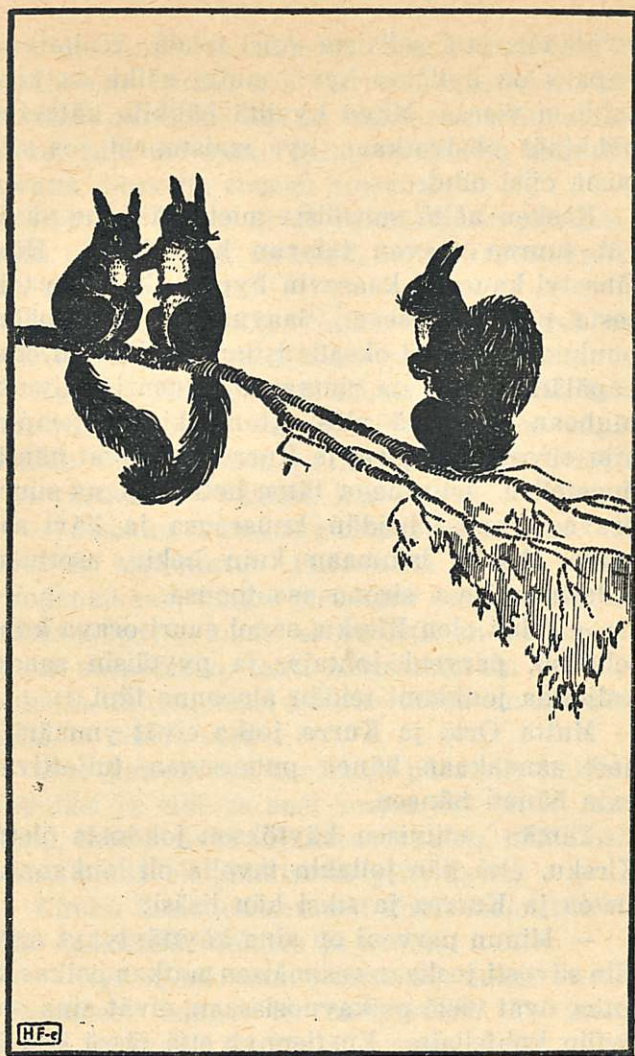
— Nyt Orto ja Kurre sanovat teille hyvästi ja kiittävät teitä kaikesta huolenpidosta ja rakkaudesta, sanoi Olli setä lapsille. Kuulkaapas kuinka he maiskuttavat kieltään.

— Hyvästi, hyvästi, huusivat lapset ja maiskuttivat myös kieltään. Ja sitten he huiskuttivat heille kättään, kun oravat läksivät jälleen liikkeelle ja katosivat metsän vihreään varjoon.

Vapaudessa.

Pitkin harppauksin Orto ja Kurre kiitivät yhä syvemmälle humisevaan kuusimetsään ajattelemtakaan muuta kuin että he olivat vapaat ja saattoivat kulkea minne itse halusivat tarvitsematta pelätä kiinniotta. Väliin he lepäsivät puun latvassa ja katselivat korkealta paikaltaan suurta rajatonta metsää lukemattomine puidenlatvoineen, tai raastoivat irti kuusenkäpyjä ja viskasivat niitä maahan katsellen nauraen niiden jälkeen. Väsyttyään leikkiin heidän tuli nälkä, ja he aikoivat vanhaan taapaansa lähteä ruokakupilleen. Mutta sellaista ei löytynytkään mistään, vaikka he etsivät sitä kaikkialta. Eilispäivän sateen jäljiltä oli metsässä vain pieni vesilätäkkö, josta he sammuttivat janonsa. Mutta pähkinöitä ei näkynyt lainkaan.

Alakuloisina he kävivät rinnan istumaan ajatellen ensimmäistä suurta vastoinkäymistänsä. Parhaalla tahdollakaan he eivät muistaneet, millä taholla häkki ja ruokakuppi oli, sillä he olivat hyppineet innoissaan eteenpäin muistamatta panna tietä merkille, jos he yleensä tie-

HF-e

Suuri orava istahti samalle oksalle kuin Orto ja Kurre.

sivätkään, että sellaista voisi tehdä. Kultainen vapaus on kylläkin hyvä, mutta nälkä on kiu-sallinen vieras. Miten hyviltä häkkiin kätkeyty pähkinät olisivatkaan nyt maistuneet, jos sel-laisia olisi ollut.

Kesken näitä surullisia mietteitään he näki-vät suuren oravan tulevan heitä kohti. Hän lähestyi kaunein, kaarevin hyppyin, loikaten toi-sesta puusta toiseen. Saavuttuaan lähimpään puuhun hän kävi oksalle istumaan, kohotti etu-käpäälänsä valkeata rintaansa vasten ja taivutti tuuhean häntänsä ylös. Hän teki nuo temput niin sirosti, että Orto ja Kurre katselivat häntä ihmetellen. Istuttuaan täten hetken aikaa suuri orava hyppäsi heidän kuuseensa ja kävi sa-malle oksalle istumaan kuin hekin, asettuen jälleen entiseen siroon asentoonsa.

— Minä olen Kirsku, sanoi suuri orava koh-teliaasti, parveni johtaja, ja pyytäisin saada kuljettaa joukkoni teidän alueenne läpi.

Mutta Orto ja Kurre, jotka eivät ymmärtä-neet sanaakaan hänen puheestaan, tuijottivat vain ääneti häneen.

Tämän omituisen käytöksen johdosta oletti Kirsku, että hän jollakin tavalla oli loukannut Ortoa ja Kurrea ja siksi hän lisäsi:

— Minun parveni on aina käyttäytynyt erit-täin siivosti, joskaan ensimmäisen matkan poikaset, jotka ovat vielä poikavuosissaan, eivät aina ole kyllin kohteliaita. En tiennyt, että tässä kuusi-metsässä oli asukkaita, sillä me löysimme täältä vain kylmän pesän, jossa pidimme sadetta. Tei-

dän pesäänne en nähnyt. Mutta kun edelläkävijämme kertoi, että vieras oravapari oli näkyvässä, kiiruhdin teidän luoksenne selittämään asiaa, sillä me emme tahdo rettelöidä emmekä luvatta oleskella toisten alueella.

Orto ja Kurre eivät ymmärtäneet nytkään, mitä vieras orava tarkoitti, mutta vastatakseen jotakin, sanoi Orto:

— Rakas Kirsku, voitko sanoa, missä on pähkinöitä, sillä meidän on kauhean nälkä.

Kylläpä Kirsku tästä hämmästyi. Hän katsoi heihin suurin viisain silmin, raappi kypälällään korvallistaan ja näytti tuumivan sopivaa vastausta. Vihdoin hän sanoi:

— Suokaa anteeksi, mutta minä en ymmärrä mitä te tarkoitatte. Pähkinöitä ei ole tähän vuodenaikaan, mutta metsänne on niin täynnä kuusenkäpyjä, joista ei puoletkaan ole pudottanut siemeniään, jotta nälästä tuskin voi olla puhetta. Mutta, lisäsi hän, kertokaahan minulle, keitä te oikein olette.

Orto kertoi, että heidät oli päästetty häkistä vapaiksi ja että he ensi kertaa nyt olivat metsässä, mutta eivät löytäneet takaisin häkkiinsä, missä heillä oli pähkinöitä yllin kyllin.

Kirsku ihmetteli suuresti kuullessaan tämän. Hän maiskutti kieltään ja sanoi:

— Nyt minä alan ymmärtää, miksi te ette vastanneet minun tervehdykseeni. Te olette kaksi kaikkein tyhmintä oravaa, jotka eivät ole saaneet mitään oppia eivätkä tiedä, miten hyvä ja hauska on elää metsässä. Olipa to-

siaankin onni, että kohtasitte vanhan Kirskun, sillä kellään ei ole vielä ollut syytä valittaa, että hän olisi ollut auttamatta toveria hädässä. Kaikkea sitä saa kokea — en ikipäivänä ole kuullut, että kaksi vangittua oravaa olisi pääsyt hengissä pakoon. Mikä on teidän nimenne, sillä totta kai teillä nimet sentään on?

— On kyllä, sanoi Orto, minä olen Orto ja tämä tässä on Kurre.

— Merkillisiä nimiä, tuumi Kirsku, mutta käyvät kai nekin täydestä. Seuratkaa nyt minun mukanaani parven luo, niin saamme kuulla, mitä mieltä muut ovat, vaikka luulenhän, että he ottavat teidät yhteen joukkoon.

Kirsku hyppäsi vikkellästi ja niin pitkin harppauksin puusta puuhun, että Orto ja Kurre vaivoin vain pysyivät jäljessä.

Saavuttuaan aukealle paikalle pysähtyi Kirsku ja antoi merkin, ja heti paikalla ilmestyi nuori orava, joka kävi vähän matkan päähän Kirskusta istumaan, painaen etukäpäälänsä kupeilleen; näyttipä siltä, kuin hän olisi asettunut odotus-asentoon. Kirsku käski hänen nyt kutsua parven kokoon. Käskyä toteltiin heti paikalla, ja oravia saapui joka taholta. Kaikki asettuivat odotus-asentoon johtajan ympärille. Orto ja Kurre koettivat myös seurata toisten esimerkkiä, sillä tyhmiä he eivät olleet, vaikka he eivät olleetkaan saaneet oppia heimonsa tapoja.

Johtaja-orava kertoi nyt kokoontuneelle parvelle, että tulokkaat olivat onnettomia eläimiä,

Kaikki oravat asettuivat odotus-asentoon
johtajan ympärille.

jotka olivat olleet ihmisten vankeina eivätkä saaneet heidän luonaan mitään oppia. He eivät osanneet edes kunnolla hyppiä ja olivat niin oppimattomia ja kokemattomia, että jollei parvi ottaisi heitä suojaansa, niin haukka, pöllö, näätä tai vieläpä tavallinen kulkurikissakin voisi helposti pyydystää heidät ja syödä heidät suuhunsa.

— Kyllä minä tiedän, sanoi hän, että he tuottavat paljon vastusta parvelle, mutta minä lupaan itse osittain opettaa heitä, ja osittain saavat sen parven taitavimmat jäsenet tehdä. Nyt kysyn vain, tahtooko parvi ottaa nämät onnettomat joukkoonsa?

Kaikki oravat olivat yhtä mieltä siitä, että heidät oli otettava parveen, ja siten Orto ja Kurre pääsivät oravaheimon jäseniksi.

Sen jälkeen kun Orto ja Kurre olivat otetut oravaheimon jäseniksi, tulivat kaikki oravat vuoron perään heitä tervehtimään ja tekemään tuttavuutta heidän kanssaan. Kirsku antoi Pöyryhännälle ja Näpinlyöjälle tehtäväksi opettaa tulokkaita etsimään siemeniä kuusen-kävyistä. Kaksi suurta käpyä haettiin, Pöyryhäntä kävi Kurren viereen istumaan ja Näpinlyöjä Orton viereen ja sitten he näyttivät miten käpy oli suomustettava.

— Irroittakaa somu kerrallaan, mutta alotakaa tyvipuolesta, neuvoi Pöyryhäntä, siten saatte siemenen helposti heltiämään.

Orto ja Kurre ottivat käpynsä kumpikin, mutta ne olivatkin tyhjät. Silloin neuvoi Näpinlyöjä:

— Kerätkää käpyjä kuusen pimentopuolelta, sanoi hän, sillä päivänpuolella ne ovat pörröisiä ja tyhjiä.

Niinpä Orto ja Kurre oppivat löytämään ruokaa kuusenkävyistä, ja he olivat kovin mielissään, sillä siemenet maistuivat heistä hyviltä.

Kaunis kesäpäivä kallistui jo iltaansa. Pöyryhätä ohjasi tulokkaat yöpuulle, joka oli vanhan oravapesän läheisyydessä. Kun Kurre kysyi, miksikä Kirsku oli sanonut sitä kylmäksi pesäksi, selitti Pöyryhätä, että hyljättyjä pesiä nimitetään siten, vaikkeivät ne olleetkaan kylmiä.

Orto ja Kurre eivät voineet koskaan unohdtaa ensimmäistä päiväänsä vapaassa metsässä. Sadottain lintuja lauloi siellä kaiken päivää, ja kun aurinko kallistui mailleen, istahti lintu kuusen latvaan, joka oli täynnään loistavan punaisia kävyn alkuja, ja kajahutti voimakkaan äänensä ilmoille, jotta se helähti humisevien puiden latvojen yli ja hyväillen siveli maassa kasvavia nuokkuvia kukkasia, joita auringon viime säteet kultasivat. Syvästä, ihmeellisen puhtaana ja lämpimänä kajahti laulu, ja ympärillä seisoivat metsän jättiläiset taivuttaen tuuheita latvojaan, joiden lomissa urkujehumina värähteli.

Ääneti ja vakavina istuivat oravat kuunnellen laulajaa.

— Laulurastas se virittää iltavirttään mailleen menevän auringon kunniaksi, kertoi

Pöyryhäntä kuiskaten. Se on metsän iltarukous, jolloin kaikki elolliset yhtyvät ylistämään luojaansa onnellisesti päättyneen päivän johdosta.

Suuren veden rannalla.

Oravaheimo on aikainen aamuisin. Herätysmerkki annettiin niin varhain, että kaste kimalteli vielä heinänkorsissa ja sammaleilla, ja hämähäkinverkko, jota muulloin oli vaikea eroittaa, loisti pensaitten ja marjanvarsien välissä ikäänkuin jalokivillä koristettu huntu. Kaikki oravat ylös, niin kuului käsky, peseytykää ja pukeutukaa! Kukin kohosi oksalle istumaan ja alkoi huolellisesti harjata takkiansa ja liivejäänsä sekä pestä itseään.

Pöyryhäntä auttoi tulokkaita opettamalla heitä, miten etukäpäliä saattoi käyttää harjana, kampana ja käsiliinana. Ensi kertaa Orto ja Kurre olivat nyt oikein siistit ja sievät.

Niin pian kuin kaikki olivat valmiit, määräsi Kirsku edelläkävijät, sivuvartijat ja päivän vahdit. Tänäkin päivänä tuli Pöyryhännän ja Näpinlyöjän olla Orton ja Kurren opettajina ja vahteina. Kirsku varoitti aivan erikoisesti, ettei tulokkaita saisi jättää yksin ja että heille oli opetettava varoitusmerkit sekä muutamia muita tärkeitä asioita.

Aamusta varhain on oravilla hyvä ruoka-

halu. Siksi kukin alkoi suomustaa kuusen-käpyjä ja syödä siemeniä ennenkuin lähdettiin liikkeelle. Senjälkeen Kirsku määräsi, mitä retkiä päivän kuluessa oli tehtävä. Koko joukon oli kuljettava keskipäivän aurinkoa kohti, kunnes saavutettiin suuren veden rannalle, sellaisen veden, jota ei käynyt juominen; sillä vaikka se olikin hyvin suuri, niin oli se pahanmakuisen, paljoa pahemman kuin vihreitten lätäköjen vesi suoperäisellä maalla.

Nyt etujoukko läksi liikkeelle. Orto ja Kurre jäivät opettajineen jälkijoukkoon. Kiirettä ei tarvittu pitää, siksi Pöyryhäntä saattoi levähtäessä opettaa tulokkaille vartijahuudot sekä erikoiset varoitusmerkit, joita annettiin aina, kun haukka, pöllö tai yleensä joku petolintu sattui paikalle; toisenlaiset olivat taas ne merkit, joilla ilmaistiin nädän, kulkurikissan tai jonkun muun maassa liikkuvan eläimen uhkaavan parvea. Lopuksi hän opetti kokoontumismerkin, jolloin kaikkien tuli saapua yhteiseen kokoukseen. Siinä olikin jo aivan kylliksi opitavaa Ortolle ja Kurrelle yhdeksi päiväksi, sillä oravat tekevät yhden asian kerrallaan, mutta tekevät sen myös perusteellisesti ja kunnollisesti.

Päivällislevon jälkeen saapuivat edelläkävijät Kirskun luo.

— Me olemme löytäneet suuren veden, joka maistuu pahalta, ilmoittivat he. Kun kulkee vähän matkaa nousevaa aurinkoa kohti, niin tulee hiekkarantaan, missä mäntymetsää kasvaa aivan veden rajaan saakka.

— Se on aivan oikea paikka, sanoi Kirsku tyytyväisenä, ja sitten hän lisäsi: hyvät toverit, kun tulemme perille, niin kukin saa kylpeä pari päivää mielin määrin, jotta kaikki pikku-elävät katoavat turkeista.

Tällaista puhetta eivät Orto ja Kurre taaskaan ymmärtäneet, se oli heille silkkää latinaa. Pöyryhäntäkään ei osannut antaa tyydyttävää selitystä, mutta hän kehoitti vain matkimaan Kirskua, niin kaikki kävisi hyvin.

Nyt lähdettiin toiseen suuntaan kulkemaan ja vauhtia lisättiin. Parin tunnin kuluttua metsä harveni ja puun runkojen lomista häämöitti auringossa kimaltelevaa vettä. Hetken kuluttua koko parvi oli saapunut aurinkoiselle hiekkarannalle, peilityynen lahden partaalle.

Edelläkävijät olivat tarkasti tutkineet koko seudun, kaikki saattoivat olla hyvässä turvassa.

Nyt Kirsku hyppäsi veteen ja alkoi varovasti kaahlata niin pitkälle, että puolet ruumista kastui. Sitten hän seisoi hetken aikaa hiljaa, astui taas muutamia askelia eteenpäin ja meni lopulta niin syvälle, että vain kuonon- ja hännänpää olivat veden yläpuolella.

— Katsokaa, huusi Pöyryhäntä, miten kirput kapuavat Kirskun kuonolle ja hännänpäähän!

Aivan oikein! Kokonainen parvi noita kiusanhengiä oli kavunnut yhä korkeammalle Kirskun kuivaa ruumista myöten mitä syvemmälle

hän kaahlasi. Nyt hän sukelsi kokonaan veden alle ja hyppäsi sitten sivulle. Koko kirppujoukko jäi kellumaan tyynelle vedenpinnalle.

Kaikki oravat seurasivat Kirskun esimerkkiä.

Kun kaikki olivat jälleen rannalla, komensi Kirsku:

— Nyt kolmen askeleen hyppyyn!

Ja heti tanssi alkoi. Kolme, neljä oravaa keräytyi aina saman puunrungon ympärille ja sitten he hyppäsivät kolme pitkää harppausta ylöspäin, käänsivät päätään, kurkistivat alas, laskeutuivat kaksi askelta alaspäin, pitivät silmällä, että kaikki olivat samalla tasolla ja hyppäsivät taaskin kolme askelta ylöspäin, kunnes he pääsivät rungon keskioksien tasalle. Siellä tanssi vaihtui leikiksi, näätä- ja orava-juoksuksi, mikä on oravien erikoinen lempileikki. Siinä vasta on eloa ja vilkkautta, ja se vaatii aivan erityistä taitoa, sillä on pakko keinua hentojen oksien varassa ja sitten loikata suoraan ilmaan. Yksi oravista on näätä, joka ajaa takaa koko parvea tavoitellen toisia kiinni. Oravat pakenivat pitkin hyppäyksiin toiselta oksalta toiselle, joskus he kätkeytyvät niin hyvään piiloonkin, että näätä juoksee ohitse huomaamatta heitä, ja silloin orava hyökkää esille ja tarttuu terävin hampain nädän häntään. Se, joka parhaiten osaa narrata näätää, on mestari.

Kaksi kokonaista päivää parvi viipyi suuren veden partaalla, uiden ja leikkien.

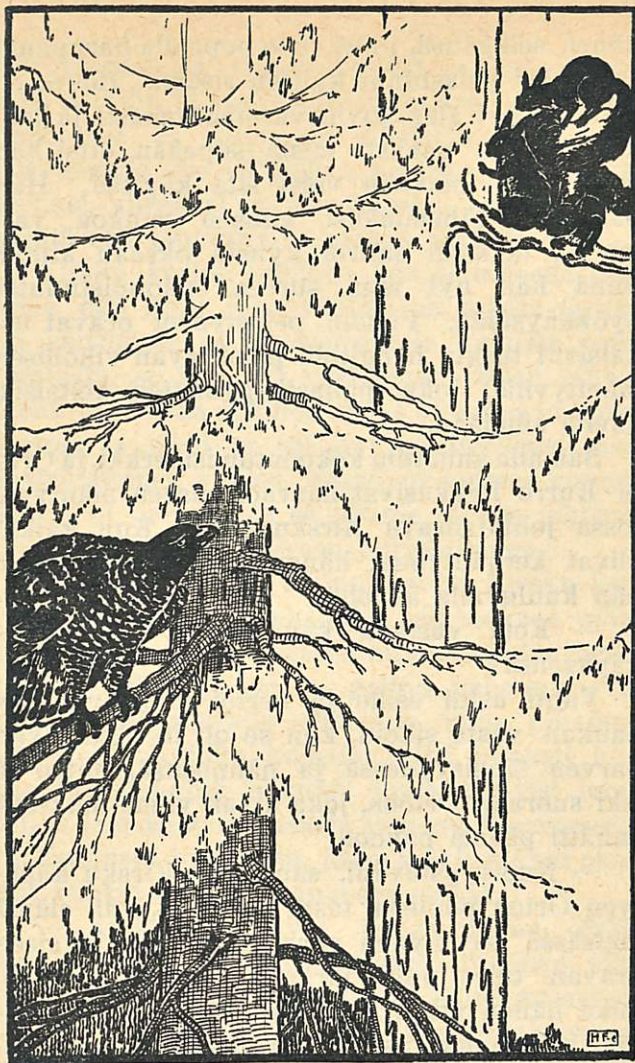
— Me olemme nyt maailman lopussa, sanoi Kirsku, sillä saattoihan jokainen puiden lat-

voista nähdä, että taivas oli kasvanut kiinni veteen ja että raja oli niin tiukka, ettei pieninkään elävä olisi voinut päästä livahtamaan mistään raosta.

Kanahaukka.

Levähdettyään kaksi päivää suuren veden partaalla ja kylvettyään viimeistä kertaa, läksi parvi taas liikkeelle. Kirsku määräsi jälleen vahdit ja edelläkävijät, ja valitsi paluumatkaa varten toisen tien kuin sen, jota myöten he olivat tulleet. He ohjasivat nyt kulkunsa nousevaa aurinkoa kohti ja samaan suuntaan he kulkivat kolme kokonaista päivää. Sitten tehtiin jyrkkä käännös ja pysytteltiin puiden pimentopuolella.

Eräänä päivänä tapahtui jotain, jota Orto ja Kurre eivät koskaan voineet unohtaa. Juuri kun he istuivat kaikessa rauhassa auringonpaisteessa ja söivät maukkaita käpyjä, kuului varoitusmerkki. He pelästyivät pahasti ja harppasivat heti kuusen tiheimpään osaan ja painautuivat vasten runkoa, niinkuin heille oli opetettu. Mutta samalla he kuulivat kohinaa ja suhinaa ilmasta ja kuusen oksien rasahtelua. Kauhukseen he näkivät suuren petolinnun räpyttelevän siipiään kuusen oksien välissä. Hän oli tähdännyt hyökkäyksensä Ortoa kohti, ja varmaankin hän olisi iskenyt terävät kyntensä

Kanahaukka takertui suurin kynsin
kuusen oksaan kiinni.

hänen selkäänsä, jollei Orto nopealla harppauksella olisi pelastunut kuusen sisään. Rosvo oli heittäytynyt alas kovin varomattomasti ja loukannut niin pahasti toista siipeään, ettei hän useampaan päivään voisi sitä käyttää. Hän painautui lähemmäksi kuusen runkoa vasten ja takertui suurin kynsin oksaan kiinni. Siinä hän nyt istui surren epäonnistunutta hyökkäystään. Pahoin pelästyneet oravat uskalsivat tuskin hengittää peloittavan vihollisen lähettyvillä, joka pahasti pyöritteli keltaisia, ilkeitä silmiään.

Samalla annettiin kokoontumismerkki, ja Orto ja Kurre loikkasivat harvaoksaiseen mäntyyn, jossa johtajaorava Kirsku istui. Kun kaikki olivat kerääntyneet hänen ympärilleen, sanoi hän kuuluvalla äänellä:

— Ketä vastaan kanahaukka teki hyökkäyksensä?

Vahti astui esille ja kertoi huomanneensa haukan vasta silloin, kun se oli jo ollut aivan parven läheisyydessä ja nähneensä, miten se iski suoraan Ortoon, joka aivan viime hetkessä ennätti päästä pakoon.

— Nuori ystäväni, sanoi nyt Kirsku kääntyen Orton puoleen, tästä huomaat, että elämä metsässä on täynnä vaaroja, ja siksi jokaisen oravan tulee pitää tarkasti silmällä kaikkea, mikä hänen ympärillään tapahtuu. Monet meidän heimomme jäsenet joutuvat vihollisten käsiin, ja vain viisaimmat ja varovaisimmat voivat pelastua taistellessaan henkensä puolesta.

Varovaisuus ja viisaus käyvät perintönä tuleville polville, ja koska siis luonto itse pitää huolta heikkojen ja huonojen hävittämisestä, niin oravaheimo on vähitellen kehittynyt niin sukelaksi, viisaaksi ja varovaiseksi, ettei tarvitse pelätä sen joutuvan kokonaan perikatoon.

Kirsku kertoi edelleen kokoontuneelle parvelle, että lintu, joka vähällä oli tuhota Orton, on suurimpia ja vaarallisimpia kaikista petolinnuista, se kun syö yksinomaan toisia eläviä olentoja. Mutta epäilemättä se oli nuori ja kokematon, ja siksi se sai nyt puutteellisen metsästystaitonsa vuoksi istuavankeudessa kunnes sen siipi paranee ja se pääsee jälleen oikeaan maailmaansa, ilmamereen purjehtimaan.

— Mutta joskus sattuu, jatkoi Kirsku kertomustaan, että kanahaukka saa maksaa taitamattomuutensa hengellään tai joutumalla ihmisten vangiksi, ja se on paljoo pahempaa vapautta rakastavalle eläimelle kuin pikainen kuolema. Kuinka kamalaa olisi hitaasti kiusaantua hengiltä häkissä, jossa täytyisi istua hiljaa ja saisi vain uneksia suuresta ilmamerestä ja kauniista luonnosta, jossa kaikki elävät olennot viihtyvät ja rakkaudessa elävät.

— Kaikki vihaavat kanahaukkaa, lisäsi Kirsku, eikä suinkaan vähinten ihminen, sillä hän ampuu hänet tai pyydystää hänet ansaansa. Näinpä kerran kanahaukan, joka oli takertunut saksiin, mitkä ihminen oli kiinnittänyt poikkisahatun, kuivuneen männyn latvaan. Hän kytkötti siinä pää alaspäin riipuksissa räpyttäen

hurjasti siipiään ja koettaen turhaan irroittaa jalkojaan, jotka olivat tarttuneet lujasti kahteen rautaan kiinni. Raudat olivat nuoralla kiinnitetyt männynlatvaan ja estivät lintua pääsemästä lentoon tai putoamasta alas maahan. Haukan hurjat silmät olivat aivan veriset ja hänen koukkuisesta nokastaan tihkui verta. Kauan minä katselin hänen tuskallista kuolemaansa, ja paikalle oli kerääntynyt paljon laululintujakin, jotka näyttivät poikasilleen pahinta vihollistaan. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että ihminen julmuudessaan voittaa villit pedotkin, jotka heti tappavat saaliinsa kiduttamatta sitä kauan.

Laululintuja oli nytkin keräytynyt kuusen ympärille, jossa haavoittunut kanahaukka piileksi, ja huutaen ja kirkuen he kiersivät hänen ympärillään. Tiainen oli ensimmäisenä keksinyt hänet ja vienyt sanan peipposparille, joka aherteli pesällään. Heti koiraspeipponen läksi viemään sanaa uljaille västäräkeille, ja matkalla hän ilmoitti uutisen koko laulajaheimolle, joka saapui paikalle ja alkoi säättä haukkaa.

— Katsokaa mitä elämää laululinnut pitävät, sanoi Kirsku parvelleen, jos ihminen sattuu olemaan läheisyydessä, niin varmaankin hän kuulee heidän äänensä ja tulee katsomaan mitä on tapahtunut, ja silloin hän tappaa kanahaukan.

— Juuri niin, juuri niin, visersi västäräkki, joka oli kuullut Kirskun sanat, juuri niin, minä

kutsun ystäväni, ihmisen apuun, jotta hän tappaisi ilkeän rosvon, juuri niin, juuri niin, ja sitten hän lensi eteenpäin.

— Jos tuo typerä västäräkki saa asiansa toimeen, sanoi Kirsku, niin silloin meidän ei ole hyvä olla täällä. Ja hän lähetti vahteja joka puolelle, jotta he voisivat varoittaa parvea, jos ihminen saapuisi paikalle.

Mutta ihminen ei ymmärtänyt tällä kertaa västäräkin kutsua, ja hän palasi takaisin vain suuren lintuparven kera.

Sanansaattaja västäräkki, joka oli väsynyt huutamiseen ja lentämiseen, istahti mäntyyn, jonne oravaväki oli keräytynyt ja rupesi puheisiin heidän kanssaan.

— Miten voit olla niin typerä, että tahdot kutsua ihmisen paikalle, joka ilmankin hävittää kylliksi eläviä olentoja, sanoi Kirsku harmissaan.

— Mitäs sanot, visersi västäräkki, mitäs sanot, etkö tiedä, että ihminen on paras ystävämmme, että hän hoitaa ja auttaa meitä. Etkö tiedä, että kun me saavumme kotiin keväällä, niin hän hankkii meille ruokaa. Hän valjastaa hevosensa auran eteen ja alkaa mouhia maata, jotta me saisimme matoja ja toukkia. Kaiken päivää hän myllertää pellolla, ja me tepastelemme uskollisesti hänen jäljessään. Sitten hän kylvää siemeniä, jotta meillä olisi vieläkin enemmän syötävää, ja äestää peltoa. Kaikesta tästä voitte siis huomata, miten suurta arvoa hän panee meihin. Suurina juhlina hän

käyttää meidän värejämme ja pukujamme. Ettekö ole nähneet herroja, joilla on valkeat rinnukset ja pitkät mustat lievetakit ja laihat mustat jalat, he muistuttavat sekä puvultaan että liikkeiltään aivan meitä, kun me tipsutteleme pellolla.

— Ihmiset ovat meille hyviä, lisäsi västäräkki hetken kuluttua, kun ei kukaan sanonut mitään, mutta mitäpä oravaväki, joka viettää koko ikänsä metsän syvyudessa, tuntisi ihmistä!

— Kyllä täällä on niitä, jotka tuntevat ihmisen paremmin kuin sinä, sanoi Kirsku, jota harmitti västäräkin ylistys.

— Kukas sitten, visersi västäräkki, kerrohan, kerrohan.

Orto aikoi juuri ruveta kertomaan, mutta Pöyryhäntä nykäisi häntä kylkeen ja esti häntä siten vastaamasta västäräkille.

— Sen herra västäräkki saa talvella kuulla, jos hän tulee meitä tervehtimään, sanoi Kirsku.

— Talvella, kun kaikkialla on lunta, emme me ole kotona, sillä me lennämme sitä ennen lämpimiin maihin, missä ei ole koskaan talvea. Mutta me ikävöimme sittenkin omaa kotimaatamme, valoisia kesäöitä ja kotiseutumme ystävällisiä ihmisiä. Sillä talvimaassamme ovat ihmiset toisenlaisia, he eivät ole kilttejä, vaan tappavat ja syövät meitä, ikäänkuin olisimme suuria syötäviä olentoja. Siellä me emme uskalla antaa ihmisen tarttua meihin kiinni.

— Oletko sinäkin ollut vankina ihmisten

luona? kysyi Kurre, joka huvitettuna oli kuunnellut västäräkin kertomusta.

— En ole, mutta kerran, kun näin rannalla merran, sellaisen, joita ihmiset laskevat veteen pyydystäessään kaloja, tunkeuduin sen sisälle, ja varmaan ovi sulkeutui jäljessäni, sillä minun oli mahdoton päästä ulos. Pelästyin kauheasti ja luulin, että jäisin sinne ikipäivikseni, mutta silloin eräs ihmislapsi tuli paikalle ja pisti sukkelasti kätensä mertaan, tarttui minuun kiinni ja päästi minut lentoon. Toisella kertaa taas, kun meidän naapurinrouva, joka on kovin utelias, joutui kalamertaan, oli hän kuolla sinne janoon ja nälkään. Hänen miehensä tuli suruissaan meille valittamaan kovaa kohtaloaan, sillä hän ei tiennyt mitä tehdä. Silloin minä ja minun vaimoni kehoitimme häntä kutsumaan ihmistä avuksi ja sen hän tekikin.

— Mutta eihän ihminen ymmärrä eläinten kieltä, sanoi Kurre.

— Niin kyllä, virkkoi västäräkki, mutta täytyy esiintyä niin yksinkertaisella tavalla, että heidän suuri päänsä ymmärtää, mistä on kysymys. Me teimme seuraavalla tavalla: Nähdessämme ihmispoikasen tiellä, läksimme hänen luokseen ja kirkasimme kovalla äänellä, sitten me käännyimme taas takaisin ja kiidimme edestakaisin kalamerran ja hänen väliään, kunnes kuulimme hänen sanovan: »Joko kissa taas on häرنännyt pikku lintuja, parasta mennä katsomaan.» Ja sitten hän seurasi meidän jäljes-

sämme ja kun saavuimme kalamerran luo, niin me huusimme täyttä kurkkua. »Vai niin», sanoi ihmispoikanen, »västäräkki on mennyt mertaan, häntä te varmaan tahdotte auttaa», ja hän otti vaatteittensa alta kiiltävän esineen ja kaivoi sillä suuren reiän mertaan, ja silloin naapurinrouva pääsi ulos ja läksi lentoon visertäen kiitosvirttään auttajalleen. Me yhdyimme kiitoslauluun, ja ihminen vilkutti meille kättään ja sanoi: »Typeriä he eivät ole, nuo meidän pikku västäräkkimme!»

Kaiken aikaa puhuessaan herra västäräkki oli vaapottanut ruumistaan ikäänkuin tahtoen antaa painoa joka sanalle.

— Miksikä ihmiset pitävät pesässään sel-laista petomaista eläintä kuin kotikissaa, joka on kaikkien eläinten yhteinen vihollinen, kysyi Kirsku.

— Kas niin, kas niin, vastasi västäräkki vaaputtaen pyrstöään, sitä mekin usein olemme tuumineet. Mutta on kahdenlaisia kissoja. Hyvä ja kiltti kissa makaa aina uunilla ja syö maitoa ja muuta hyvää, hän ei lähde koskaan pyydystämään, ja sellaisesta kissasta sekä hiiret että me pidämme. Mutta toinen kissa, joka pyytää hiiriä, kuljeskelee enimmäkseen ulkona, hän etsii linnunpesiä, kiipeää puihin, syö linnunpoikasia, vieläpä heidän vanhempiaankin ja vain näön vuoksi hän pyytää silloin tällöin jonkun hiiren tai rotan; sellainen kissa on vaarallinen, ja kotipääskynen on usein sanonut, että sellaiset elukat olisivat tapettavat, mutta

ihminen luulee heistä olevan hyötyä. Me tiedämme kuitenkin, että on olemassa toisia eläimiä, jotka hävittävät paljon enemmän vahingollisia pikkunakertajia kuin kissa.

Kirsku oli väsynyt västäräkin juttuihin, ja kysyi sen vuoksi, eikö hän pelännyt, että hänen poissaollessaan hänen rouvansa olisi voinut uteliaisuudesta tunkeutua kalamertaan tai kotikissa häiritä hänen rauhaansa.

— Juuri niin, juuri niin, vastasi västäräkki, minun täytyy lähteä nyt kotiin, voi hyvin, voi hyvin ja kiitos hauska seurasta.

Ja niinpä hän lensi ominaiseen aaltomaiseen tapaansa asuttua seutua kohti.

— Tarkastelkaa nyt kanahaukkaa, sanoi Kirsku, jotta tunnette sen toistekin. Katsokaa, miten harmaanmusta sen nokka on, miten vankka ja koukkuinen. Silmät ovat keltaiset ja vaanivat, vahvoissa nilkoissa on poikittaiset suomut ja kynnet ovat käyrät ja terävät. Pyrstö on paljoa pitempi kuin siipisulat, ja siitä hänet parhaiten eroittaakin hänen serkustaan hiirihaukasta.

Kun kaikki oravat olivat tarkasti katselleet haukkaa, jatkoivat he jälleen matkaansa.

Orton ja Kurren ensimmäinen vahtivuoro.

Pöyryhännän ja Näpinlyöjän johdolla Orto ja Kurre olivat oppineet jo koko joukon asioita.

Eräänä päivänä, kun ukkonen jyrisi ja sade valui virtana taivaasta, haki oravaväki suojaa tuuhean kuusen alta. Siellä he istuivat nyt hiljaa kuunnellen valtavia luonnonääniä kaiun kuljettaessa ukkosenjyrinän kalliosta kallioon ja äänen painuessa lopulta kumahtelevan maanvierimän tavoin alas laaksoon.

Sade lakkasi yhtä nopeasti kuin se oli alkanutkin, mutta oravaväki ei tahtonut lähteä märkään metsään, vaan piti yhä edelleen sadetta. Ajan kuluksi Kirsku kuulusteli uusilta jäseniltä oravaväen jokapäiväisiä toimia, ja kun Orto ja Kurre auttavasti osasivat vastata hänen moniin monimutkaisiin kysymyksiinsä ja antaa selviä varoitusmerkkejäkin, niin sanoi Kirsku, että he tästä lähin saisivat ottaa osaa vahtipalvelukseen.

— Kaikilla metsäneläimillä on vahtinsa, sanoi Kirsku, ja hyvään tapaan kuuluu, että vahdin tulee olla valpas ja pitää silmät ja

— Mikäs sinä olet, kun kamauttelet puuta
tuolla tavalla.

korvat auki. Huolimatonta vahtia rankaisee metsänväki ankarasti.

Seuraavana päivänä parvi kulki nummen poikki, jossa kasvoi harvaa mäntymetsää, ja nyt Kirsku saattoi uskoa vastuunalaisen edelläkävijä-vahdin toimen Ortolle ja Kurrelle.

Orto, joka koetti täyttää hänelle uskotun tehtävän niin tunnollisesti kuin suinkin, huomasi mäntyjen välissä suuren mustan linnun. Heti paikalla hän päästi varoitushuudon ja piiloutui mäntyyn. Mutta suuri lintu, joka lensi kaarella, huusi: prit, prit, ja laskeutui lähelle puun rungolle. Se ei istahtanut niinkuin muut linnut oksalle, vaan asettui pystyyn asentoon nojaten jäykät pyrstösulkansa runkoa vasten. Trrr, trrr, kajahti metsässä, kun lintu suoralla nokallaan iski runkoon, niin että lastuja lensi hänen ympärillään.

— Onpas tuo aika veitikka, tuumi Orto, joka piilostaan tarkasteli lintua. Se oli musta kuin korppi, mutta päässä sillä oli tulipunainen huntu.

Trrr, trrr, kajahti jälleen, ja lastuja tuprusi joka puolelle. Sitten lintu siirtyi puunrungon toiselle puolelle ja alkoi takoa siltä puolen.

Orto arveli, että varmaankaan tuo ei ollut petolintu ja hiipien varovasti lähemmäksi hän kysyi häneltä:

— Mikäs sinä olet, kun kamauttelet puuta tuolla tavalla?

Lintu käänsi päätään ja huusi ihmeissään:

— Prit, prit, mikä sinä olet miehiäsi, kun et minua tunne? Kaikkihan minut tuntevat, prit, prit, minä olen palokärki!

— Varmaankin olen nyt erehtynyt, tuumi Orto huolissaan, ja turhan päiten varoitin toisia. Kylläpä he nyt nauravat minulle.

— Millainen johtaja teillä on, kysyi palokärki, kun hän valitsee niin tyhmiä vahteja, etteivät he tunne metsän lintuja?

— Kirsku on meidän johtajamme, mutta hän on minun erehdykseeni syytön. Katsohan, minä olen ollut ihmisten vankina ja heidän luonaan orava oppii hyvin vähän sellaista, mistä jokapäiväisessä elämässä on hyötyä.

Samassa Kirsku lähestyi varovaisesti, Orto kiirehti häntä vastaan ja kertoi ikävästä erehdyksestään. Jotta parvi ei nauraisi liiaksi Ortolle, pyysi hän Kirskun antamaan kokoontumismerkkin, ja odottaessaan oravaväen tuloa Kirsku alkoi jutella palokärjen kanssa.

— Eivätkö ihmiset suutu sinuun, kun hakkaat reikiä puihin? kysyi hän.

— Eivät he enää suutu, sanoi palokärki, sillä he ovat tulleet viisaammiksi ja tietävät, että me hakkaamme vain kuolevia ja madon-syömiä puita. He tietävät, että jollemme me hävittäisi vahingollisia toukkia, niin siirtyisivät ne terveisiinkin puihin ja turmelisivat vähitellen koko metsän. Me olemme ihmiselle hyödyksi, ja sen he ymmärtävätkin.

— Vai niin, sanoi Kirsku, mutta mahtaapa sinulla olla aika kova pää, koska jaksat nokkallasi hakata puuta turmelematta sitä.

— Kova se onkin, sanoi palokärki, kova ja vankka nokka sekä sukkela kieli, kas niistä koko meidän heimomme ylpeileekin.

— Mutta onhan teidän heimollanne tapana syödä käpyjen siemeniäkin, sanoi Kirsku, ja me olemme usein kovin pahoillamme teille, kun te riistätte meidän talvivaramme.

— Sen kyllä uskon, vastasi palokärki, mutta mekin keräämme käpyjä talveksi.

— Sen tiedän, sanoi Kirsku. Mutta sanoppa minulle, lisäsi hän hetken mietittyään, miksikä sinä, joka myöskin syöt havupuiden siemeniä aivan niinkuin mekin, olet ihmisten mielestä hyödyllinen eläin, me sitä vastoin vahingollisia?

Palokärki kallisti päätään ja näytti veitikkamaiselta vastatessaan:

— Se riippuu vaan siitä, että ihminen tuntee niin huonosti luontoa ja sen tarkoituksperiä. Hän luulee, että kuusi kasvattaa suunnattoman paljon siemeniä vain kylvääkseen uusia kuusia. Luonnon tarkoitusta ei ole aina niinkään helppo käsittää. Tunnethan sinä muuttohaukan, lisäsi palokärki tuumittuaan hetken aikaa ja kohoittuaan hiukan korkeammalle pitkin männyn runkoa, hänet, joka kanahaukan jälkeen on petomaisin koko haukkaväestä? Hänestä kaikkien pitäisi olla yhtä mieltä, mutta eräs muuttohaukka, joka asuu suuren veden partaalla, kertoi minulle kerran merkillisen jutun ihmisestä.

— Kerrohan se minullekin, sanoi Kirsku huvitettuna.

— Kernaasti, kunhan sanot väellesi, jotka näyttävät kokoontuvan tänne, että he käyttäytyvät siivosti ja istuvat hiljaa niin kauan kuin minä kerron.

Orto oli tarkkaavaisesti kuunnellut jokaista palokärjen sanaa, mutta nyt hän kiiruhti orava-väkeä vastaan varoittaen heitä olemaan hiljaa.

— Miksikä meitä varoitettiin ja käskettiin kokoontumaan tänne? kysyivät oravat vuoron perään.

Orto ei vastannut suoraan, vaan pyysi heitä kuuntelemaan ihmeellistä kertomusta, jonka palokärki oli luvannut kertoa.

Monet oravista arvasivat heti, että Orto oli pelästynyt palokärkeä, ja alkoivat kiusata häntä, he hyppäsivät hänen ylitseen ja heittivät kuperkeikkaa hänen nenänsä edessä ja pilkkasivat häntä kaikella mahdollisella tavalla.

— Istukaa hiljaa, huusi Kirsku heille, ja kuunnelkaa opettavaista kertomusta, jonka palokärki on luvannut meille kertoa, kunhan te vain olette ääneti ja oikein kiltit.

Ja palokärki alkoi kertoa:

— Oikeastaan pitäisi ihmisen vihata muuttohaukkaa, sillä hän iskee kyntensä lintuihin, joita ihmiset pyydystävät ja on hänen pahin kilpailijansa, mutta eräs muuttohaukka, joka monena vuonna oli rakentanut pesänsä saaristoon, kertoi, että suolaisen veden rannalla ihminen suojelee häntä. »Asianlaita on sellai-

nen», sanoi hän, »että ihminen, joka nimittää minua varispoliisiksi, on huomannut, että isken saaliiseeni vain sen ollessa lennossa, mutta en koskaan käy maassa tai vedessä olevan eläimen kimppuun.»

»Saaristossa ihminen hellii aivan erikoisesti haahkaa, ja silloin kun naaras hautoo muniaan, en koskaan häiritse sitä, sillä naarashaahka pysyttelee koko ajan maassa ja ravintoakin hankkiessaan lönkyttää alas rantaan. Sitävastoin on varis naarashaahkan pahin vihollinen. Hän ryöstää munat ja poikaset hänen pesästään. Ja koska minä vainoan saaresta saareen lentävää ja vaakuvaa varista, niin on sekä naarashaahkalla että ihmisellä minusta paljon hyötyä. Sellaisissa paikoissa, missä minä asustan, katoavat hyvinkin pian kaikki varikset, ja jos joskus joku näyttäytyisikin, niin otan sen heti hengiltä.»

— Minä kysyin muuttohaukalta, kertoi palokärki edelleen, miten niin suuri lintu kuin haahka sallii variksen ryöstää pesäänsä. »Se on todellakin hyvin merkillistä», vastasi muuttohaukka, »eikä kukaan, joka ei omin silmin ole sitä nähnyt, tahdo sitä uskoakaan.» »Oletko sinä sitten nähnyt?» kysyin minä muuttohaukalta. »Olen kyllä», vastasi hän. »Ensi vuonna, metsästäessäni omalla alueellani, näin miten viekkaasti varis voi toimia.» »Kerrohan minulle», pyysin minä. »Eräällä luodolla kasvoi muutamia leppiä», kertoi muuttohaukka, »ja kun minä kävin oksalle lepäämään, näin maassa

oudon näyn. Eräs naarashaahka hautoi munia pesässään, ja vanha varis hyppeli hänen ympärillään koettaen kaikella tavalla kiusotella ja härnätä hyvántahtoista haahkaa, jotta hän alkoi sähättää varikselle ja huiskia häntä. Lopulta hän epätoivoissaan hyppäsi pois pesästä ja alkoi ajaa varista takaa. Mutta niin pian kuin haahka oli poistunut pesästä, hiipi toinen varis, joka oli väijynyt pensaikossa, esille ja tarttui lujalla nokallaan haahkan munaan ja aikoi juuri lentää saaliineen tiensä. Silloin minä kolkkasin kynteni rosvoon. 'Kas vaan, miten toinen rosvo löylyttää toista', kuulin saaristolaisen, joka juuri laski maihin, sanovan. 'Tästälähin annan muuttohaukan asustaa verottamatta häntä.' Kun varis oli houkuttellut haahkan kyllyksi kauaksi, pyrähti hän lentoon ryöstääkseen hänkin vuorostaan munan pesästä. Mutta minä iskin häneenkin kynteni, ja siitä päivin olemme me, kalastaja ja minä, olleet hyviä ystäviä.»

— Siitä nyt näette, sanoi palokärki, miten omituinen ihminen on. Aivan varmaan hän vihdoin huomaa, että oravallakin on tehtävänsä luonnon suuressa taloudessa.

Kirsku kiitti palokärkeä kertomuksesta sekä hyvästä ennustuksesta, sitten hän käski edelläkävijöiden ja vahtien lähteä liikkeelle ja varoitti toisia nauramasta Ortolle, sillä jollei hän olisi erehtynyt, eivät he olisi saaneet kuulla palokären hauskaa kertomusta.

Loput päivää sai Orto olla Kirskun seu-

rassa, joka opetti häntä etsimään kaikenlaisia syötäviksi kelpaavia yrtejä.

— Pian mansikat kypsyvät, sanoi Kirsku, ja silloin vasta oraville koittaa herkkulliset päivät. Mutta sitä ennen täytyy parven oppia uimaan ja purjehtimaan.

Tämän hauskan uutisen kertoi Orto Kurrelle ja muille oraville illalla, kun he tapasivat toisensa yöpuulla. Kaikki ihmettelivät vain, millaista merimiehen elämä oikeastaan oli. Jos oli kiivettävä mastoihin ja nuoriin, niin siitä oravat kyllä suoriutuisivat yhtä hyvin kuin reippain laivamies tai kokkipoika, mutta peränpito ja köysien hilaaminen oli vaikeampaa työtä, josta he eivät ymmärtäneet mitään. Parvi ei uskaltanut kysyä neuvoa johtajaltaan, sillä he arvasivat, että purjehdusretki oli pikemmin huviksi kuin hyödyksi.

Sinä iltana oli oravien vaikea asettua levolle, sillä kaikki juttelivat vain purjehdusretkestä ja häiritsivät toistensa unta, ja monet uneksivat yölläkin vain suuresta vedestä ja korkeista laineista.

Tottelematon Kurre.

Kun oravaparvi saapui suuren veden läheisyyteen, palasi kaksi edelläkävijää, jotka Kirsku oli lähettänyt tutkimaan seutua, ja he kertoivat, että he kaksi päivää olivat kulkeneet pitkin veden rantaa, löytämättä minkäänlaista ylipääsypaikkaa.

— Onko vesi joka paikasta yhtä leveä? kysyi Kirsku.

— Ei ole, vastasi toinen edelläkävijä, parissa kohtaa näkyy vastakkainen ranta ja sieltä kuuluu heinäisorsan änkytystä.

Edelläkävijät kertoivat edelleen, että eräässä kohdassa rannalla oli talvella ollut tukkia, sillä siellä oli runsaasti kaarnaa ja lastuja, ja itse ranta oli aurinkoinen ja kaunis. Pohjan puolella oli korkea kallio suojana.

Kirsku päätti, että parvi lähtisi tälle paikalle taivaltamaan ja pystyttäisi sinne harjoitusleirinsä.

Heti lähdettiinkin matkaan ja oltiin liikkeellä myöhään iltaan saakka, mikä muuten ei ollut tavallista. Edelläkävijät olivat tutkineet koko seudun, ja koska ei mikään vaara uhannut,

käytiin heti perille tultua yöpuulle. Väsyneet oravat nukahtivatkin heti, mutta lintujen laulu herätti heidät auringon noustessa. Nyt alettiin tarkemmin tutkia paikkaa. Kirsku hyppäsi entiselle tukkipaikalle ja alkoi kaivaa esiin kaarnaa ja lastuja, joita oli kasottain maassa. Sitten hän läksi ylemmäksi rantaan ja antoi kokoontumismerkkin.

— Kirsku itse huutaa, sanoi Näpinlyöjä, sillä ei kellään muulla ole niin vahvaa ja sointuvaa ääntä.

Kaikki kiiruhtivat nyt johtajansa luo, joka istui auringonpaahteessa korkealla kivellä.

— Katsokaahan, sanoi Kirsku, nuo punaiset kauniit marjat, jotka pistävät päänsä esiin kiven päivänpuolella, ovat mansikoita ja ne maistuvat erittäin hyviltä. Mutta ei kukaan saa syödä muuta kuin kolme marjaa ja niidenkin tulee olla täysin punaisia, sillä jos syötte liian paljon ja varsinkin raakaleita, niin tulette sairaksi. Jo huomenna saatte syödä useampia.

Oravat hyppäsivät nyt ruohikkoon ja valitsivat kukin itselleen oikein kypsiä ja kauniita marjoja.

— Nyt kaikki muut paitsi vahdit saavat mennä rantaan, sanoi Kirsku hetken kuluttua, niin alotamme uimaharjoitukset. Oravan tulee osata uida, sillä sattuuhan joskus, että joutuu veden partaalle, jonka yli ei voi päästä muuten kuin uiden. Jos kulovalkea esimerkiksi syttyy metsässä, niin ainoa pelastus-

keino on päästä veden rantaan ja uiden paeta tulimerta.

— Mikä on kulovalkea? kysyivät monet äänet yhtä aikaa.

— Siitä minä kerron teille jonakuna sateisenä päivänä, kun istumme kuusen suojassa ja meillä on ikävä, vastasi Kirsku. Mutta nyt on vesi lämmintä ja siksi on parasta pitää uima-harjoitusta.

Kaikki oravat kahlasivat vuoron perään veteen, ja Kirsku, joka oli kiivennyt korkeaan mäntyyn, heitti kävyn kauaksi rannasta.

— Ottakaa kiinni, huusi Kirsku, ja oravat kiiruhtivat kävyn jäljessä.

— Ui, ui, ui, huusi oravista se, joka oli ennättänyt kaikkein kauimmaksi, minä kellun veden päällä, käpälät eivät ulotu pohjaan!

— Niin sitä uidaankin, sanoi Kirsku, ja neuvoi sitten, miten tuli hitaasti liikutella etukäpäliä ja potkaista vuorotellen takakäpäliillä.

— Katsoppas nyt, miten hyvin se käypi, kiitteli Kirsku, ota nyt käpy suuhun ja palaa takaisin rantaan.

— Osaavatko kaikki eläimet uida? kysyi Orto, kun hänkin oli oppinut konstin.

— Melkein kaikki, vastasi Kirsku, tietääkseni vuohi on ainoa, joka ei opi kellumaan veden päällä, vaan uppoaa suoraan pohjaan.

Kun kaikki olivat oppineet uimaan, leikkivät ja tanssivat oravat rannalla. Sen jälkeen lähdettiin mansikkaan. Vaikka Kirsku oli kieltänyt monta marjaa syömästä, ei Kurre, joka

vankina ollessaan oli tullut ahneeksi, välittänyt kiellosta, vaan söi vatsan täydeltä. Hetken kuluttua kiirehti Orto Kirskun luo kertoen kauhuissaan, että Kurre oli sairastunut ja että Pöyryhäntä, joka hoiti häntä, luuli hänen kuolevan.

— Varmaankin Kurre on syönyt enemmän mansikoita kuin mitä lupa oli, sanoi Kirsku, minä tulen heti katsomaan tottelematonta Kurrea.

He läksivät yhdessä Kurren sairasvuoteen ääreen, joka oli laitettu kuoppaan, kosteille sammalille. Vieressä istui Pöyryhäntä näyttäen kovin surulliselta ja alakuloiselta.

— Oletko syönyt montakin mansikkaa? kysyi Kirsku.

— Minä olin tottelematon ja söin monta, hyvin monta, vastasi Kurre surkealla äänellä.

— Kuoleeko Kurre? kysyi Pöyryhäntä levottomana.

— Sitä en usko, sanoi Kirsku, sillä on olemassa monta yrttiä, joilla voi parantaa vatsanvaivoja, ja kosteat sammaleet ovat myös hyväksi, sillä ne tekevät lämpimän kääreen virkaa. Orto saa jäädä sisartansa hoitamaan, ja sillä välin tulet sinä minun kanssani keräämään parantavia yrttejä.

He läksivät yhdessä kivikkomäelle, ja siellä Kirsku valitsi kolme kärsämöä, puraisi ne poikki ja yhdessä Pöyryhännän kanssa kuljetti ne Kurrelle.

— Nakertele nyt näitä, sanoi Kirsku Kurrelle.

— Kovinpa kitkeriä ne ovat, valitti Kurre.

— Niin, eivät ne maistu yhtä hyviltä kuin mansikat, mutta hapan tulee aina jäljestäpäin. Sinä, joka olet ollut ihmisten parissa, tiedät kai, että sairaalle annetaan aina pahanmakuisia lääkkeitä. Muu ei auta, niin ihmiset arvelevat!

Pöyryhäntä hoiti uskollisesti Kurrea ja toi hänelle kastepisaran poimulehden ryppyisellä lehdellä. Hän puri ensin varren poikki, käänsi sitten varovaisesti lehden kokoon, tarttui ham-paineen nurkista kiinni ja kantoi sen siten Kurrelle. Samallaisessa kupissa hän toi myös vettä purosta, joka solisi harjun rinnettä alas. Orto ja Pöyryhäntä valvoivat sinä yönä Kurren vuoteen ääressä, mutta seuraavana aamuna oli sairas jo niin paljoa parempi, että hän saattoi hypätä ylös mäntyyn ja rannalta katsella toisten uimaharjoituksia. Kahden päivän kuluttua hän oli jo aivan terve ja söi jälleen hyvällä ruokahalulla sekä yrtejä että mansikoita.

Mutta hyvän läksyn hän joka tapauksessa oli saanut.

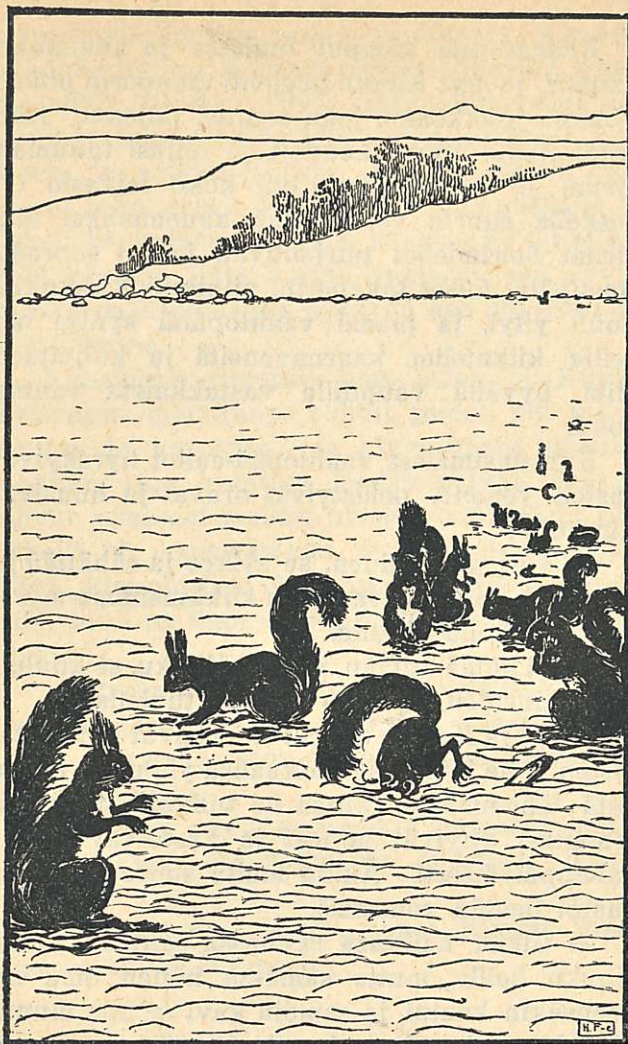
Suuri purjehdusretki.

Nyt alkoivat suuren purjehdusretken valmistukset. Kunkin oravan tuli valita itselleen kyllin suuri ja sopiva kaarnapala ja kuljettaa se rantaan. Sitten Kirsku kutsui koko väkensä luokseen ja antoi heille hyviä neuvoja matkan varrelle.

— Jos joku joutuu haaksiriksoon, sanoi hän oraville, s. o. jos hän tekee kuperkeikan ja putoaa veteen, niin ei saa kiivetä toisen veneeseen, sillä silloin sekin kaatuu kumoon, vaan on uitava rantaan, jollei voi päästä takaisin omaan veneeseensä. Ja istukaa kaikki aivan hiljaa koko purjehdusmatkan ajan älkääkään tehkö mitään kuria!

Koko oravajoukko astui nyt pystypäisenä rantaan ja jokainen kuljetti etukäpäälissään kaarnanpalasta. Kirsku työnsi ensimmäisenä veneensä vesille, kiipesi siihen istumaan ja nosti tuuhean häntänsä purjeeksi. Heti tuuli, joka puhalsi maaltapäin, tarttui siihen ja alkoi kuljettaa häntä ulapalle.

— Tervetuloa jäljessä! huusi hän toisille.

Koko laivasto oli keskellä suurta vettä. (S. H.)

Kaarnavene kieppui tuulessa ja käännähti ympäri, ja nyt Kirsku purjehti takaperin pitäen silmällä joukkoaan, joka seurasi jäljessä. Hän antoi heille hyviä neuvoja ja ohjasi tottumattomia, ja hetken kuluttua koko laivasto oli keskellä suurta vettä. Yhä kauemmaksi nuo pienet merimiehet purjehtivat, jotkut suoraan eteenpäin, toiset takaperin, niinkuin Kirskukin. Tuuli yltyi, ja pieniä vaahtopäitä syntyi laineille kiikutellen kaarnaveneitä ja kuljettaen niitä hyvällä vauhdilla vastakkaista rantaa kohti.

Kun ensimmäiset vaahtopää-aallot hyrskyivät vasten veneitä, pelästyivät oravat ja huusivat Kirskulle:

— Vesi on äkäinen, se sylkee ja sähättää ja keinuttaa meitä, aivan kuin kiikkuisimme myrskyssä heikolla oksalla.

— Ei hätää mitään, vastasi Kirsku, se kuuluu vain laineiden tapoihin kovalla tuulella.

Orton ja Kurren veneet törmäsivät nyt vastatusten ja he jatkoivat matkaansa yhdessä. Mutta mitä lähemmäksi rantaa he tulivat, sitä vihaisemmiksi yltyivät laineet ja kastoivat heidät pahanpäiväisesti. Äkkiä muita suurempi aalto kaatoi heidän veneensä.

— Uikaa kaikessa rauhassa rantaan, huusi Kirsku heille, mutta samassa hänen oma veneensäkin kaatui, ja samoin kävi monen muunkin. Mutta he olivat jo niin lähellä rantaa, että he helposti pelastuivat kuivalle maalle. Oravat pudistelivat veden turkistaan ja hännästään, ja

hyppäsivät iloisina puihin ja alkoivat Kirskun johdolla tanssia merimiestanssia. Hauska tanssi se olikin. Jotkut olivat laivapoikia ja he kiipeilivät mastoihin ja köysistöön, nostivat ankkurin ja vetivät nuoria. Kirsku itse oli kapteeni, joka seiso i korkealla komentosillalla ja jakeli käskyjään. Moneen kertaan he tanssivat tätä tanssia, jotta kaikki oppisivat sen hyvin, sillä tupaantuliaisissa syksyllä sen piti olla loistonumerona.

Ennenkuin ruvettiin tanssimaan, oli Kirsku kuitenkin määrännyt vahdit, joiden piti tutkia seutua ja varoittaa, jos jokin vaara uhkasi. Jonkun ajan kuluttua he ilmoittivat, että he olivat nousseet maihin niemen nenässä ja että lähellä oli mansikka-aho, jossa oli hyvä viettä yötä. Sinne kaikki läksivätkin ja panivat maata, sillä tuuli oli illan suussa yltynyt kovaksi myrskyksi.

-- Parhaaseen aikaan me läksimmekin purjehdusretkellemme, sanoi Kirsku, sillä huomenna tulee varmaan sade, emmekä me silloin voi jatkaa matkaa.

— Silloin me varmaankin saamme kuulla kertomuksen kulovalkeasta, huusivat oravat kuorossa.

— Saadaanpa nähdä, sanoi Kirsku, mutta nyt kaikki nukkumaan.

Kulovalkea.

Kirsku oli ennustanut oikein, sillä yöllä alkoi sataa aivan kuin saavista kaatamalla, ja tuuli vinkui ja taivutteli puiden runkoja. Oravien mielestä yö oli hirveän pitkä ja kammottava, mutta vihdoin aamu sittenkin sarasti, ja koko joukko läksi etsimään käpyjä saadakseen edes hiukan ruokaa.

— Mansikat ja yrtit maistuvat paljoa paremmilta, sanoi Kurre, mutta sade esti häntä niitä etsimästä.

— Tulkaa nyt kaikki tänne, kutsui Kirsku, niin kerron teille kulovalkeasta, jonka kerran olen kokenut ja omin silmin nähnyt.

Sitä ei tarvittu kahdesti sanoa, ja kun kaikki oravat olivat asettuneet piiriin Kirskun ympärille, alkoi hän kertoa:

— Me olimme kerran kesäretkellä ja vanha Kämpyniilo johti meitä. Eräänä päivänä tuli korppi lentäen luoksemme ja huusi: ku-lo, ku-lo! Siitä me tiesimme, että metsä oli syttynyt palaamaan, ja kaikki eläimet pelästyivät kauheasti ja kyselivät toisiltaan, pitkältäköhän oli myötätuulen puolella olevan veden rantaan. Lintu-

väki arveli sen olevan hyvinkin lähellä, mutta pikkueläimet valittivat, että se oli niin kaukana, etteivät he ennättäisi paeta hävittävän tulen tieltä. Kylläpä siinä syntyi ääretön itku ja hammastenkiristys, linnut houkuttelivat poikasiaan, ja kaikki, jotka vain kynsille kykenivät, pakenivat kovalla kiireellä. Käpyniilo kiipesi korkean kuusen latvaan tähystelemään. »Tuli on vielä kaukana, ei meillä kovaa kiirettä ole», lohdutti hän. Kuitenkin kaikki jatkoivat matkaa, ja metsästä kuului kauheaa ritinää ja töminää ja kumahtelua, kun hirvipari vasikkansa kanssa kiiruhti meidän ohitsemme. Käpyniilo kiipesi jälleen kuuseen tähystelemään. »Mitä sinä näet?» kysyivät toiset huolissaan. »Savua ja tulikieliä ja käryä tuntuu tänne saakka.» »Joutukaa, joutukaa», huusivat toiset, »jotta ennätämme veden rantaan», ja kaikki kiiruhtivat taas eteenpäin. Ilkeä käry seurasi meitä pitkin matkaa, kunnes me vihdoin pääsimme veden rantaan.

»Lähtekää nyt uimaan», huusi Käpyniilo parvelle, »mutta sinä, Kirsku, seuraa minun mukana, niin saat nähdä puun latvasta koko kaamottavan näyn. Me kaksi pelastumme kyllä.» Minä seurasin hänen mukanaan kuusen latvaan ja näin sieltä tulimeren, joka hyökkäsi meitä kohti kauhealla voimalla nieleskellen metsää punaisin liekein. Nuo tulikielet hyökkäsivät puusta puuhun, ja joka kerta, kun ne saapuivat uuden puun kohdalle, kohosi korkea tulipilari taivasta kohti, havupuut paloivat niin

nopeasti kuin ne olisivat olleet olkia tai heinää, ja maata myötenkin tuli mateli sähättäen niin pian kuin risukasa tai pensas sattui tielle. Kaikki, kaikki katosi tulen punaiseen kitaan. Pakenevat eläimet hyökkäsivät empimättä pelastavaan veteen; jänis ui pahimman vihollisensa, repolaisen rinnalla, sillä nyt ei ollut aikaa ajatella saalista, jokaisen piti koettaa pelastaa vain henkensä. Pienet linnunpoikaset, jotka eivät vielä jaksaneet lentää veden yli, kävivät suurten eläinten selkään istumaan ja pelastuivat siten. Lopulta savu ulettui meidänkin luoksemme ja kuumuus kävi niin rasittavaksi, että meidän täytyi hypätä alas kuusesta ja juosta veteen muun parven luo, joka kiiruhti eteenpäin, jotta ei tulisi elävältä poltetuksi.

»Nyt tulimeri on ennättänyt veden rantaan», sanoi Käpyniilo vilkaisten taaksensa, »mutta siinä sen voima myös taittuu.»

Väsyneinä me vihdoin saavuimme toiselle rannalle.

— Varokaa kulovalkeaa, sanoi Kirsku lopettaessaan kertomuksensa, sillä ei mikään vedä vertaa sen hävittäväälle voimalle.

Metso.

Eräänä päivänä kiiruhti Orto ilmoittamaan Kirskulle, että hän oli nähnyt sekametsässä hirvittävän suuren linnun, joka käveli juhlallisesti mustikkavarsien lomassa näykkien silloin tällöin jonkun marjan tai toukan suuhunsa. Lintu oli sinisenmusta, mutta sen rintasulat olivat loistavat ja niska sekä siivet hiukan harmahtavat. Valkoinen täplä oli kummassakin siipipahkassa, samoin muutamia valkoisia läikkiä paksussa, pyöreässä pyrstössä. Nokka oli lyhyt ja vahva ja silmäkulmat leveät ja helakanpunaiset.

— Se on varmaankin koirasmetso, metsän vanhin aatelismies, sanoi Kirsku, olisipa hauskaa ja opettavaistakin jutella hänen kanssaan. Mutta paha kyllä on hän kovin suljettu ja harvasanainen.

— Miksi hän on aatelismies? kysyi Orto.

— Kaikista elävistä linnuista on hänellä pisin sukuluettelo, hänen esi-isänsä olivat tunnetut jo esihistoriallisena aikana, jota nimitetään hämäräksi muinaisuudeksi, jolloin tuskin ihmistä oli olemassa. Mutta hänen heimonsa

on nyt sukupuuttoon kuolemaisillaan, sillä ihminen on hänen pahin vihollisensa. Eipä häntä sen vuoksi usein nähdäkään asutuilla seu-
duilla, ja erämaassakin hän on harvinainen vieras.

— Vahingoittaako hän niin suuresti ihmistä? kysyi Orto ihmeissään.

— Päin vastoin, sanoi Kirsku, mutta ihminen haluaa syödä hänen maukasta lihaansa, ja sen vuoksi hän ampuu ja pyytää häntä kaikkialla.

— Mutta minkä vuoksi niin suuri ja vahva lintu ei voi suojella itseään paremmin? kysyi Orto.

— Hänen ylpeä luonteensa on syynä hänen perikatoonsa, vastasi Kirsku, sillä ihminen käyttää metsästäessään apunaan koiraa, joka suuresti muistuttaa repolaista, ja kun metso näkee koiran, niin suuttuu hän, sillä hänen mieleensä muistuvat kaikki ne monet kepposet, joita repolainen on koettanut hänelle tehdä, ja harmissaan hän unohtaa kaiken varovaisuuden ja alkaa purra hammasta koiralle. Silloin koira keksii hänet puusta ja haukkuen ärsyttää häntä yhä enemmän ja samalla kutsuu isäntänsä paikalle. Metso kiihkoissaan ei näe eikä kuule metsästäjää, joka hiipii lähelle ja ampuu hänet. Usein laukaus vain haavoittaa lintua, sillä panoksen on vaikea tunkeutua hänen paksun höyhenverhonsa läpi, ja silloin lintu lentää karkuun ja lymyää, kunnes hän kuolee haavoihinsa. Usein keväisin soitimen aikana, kun koirasmetsot kamppailevat keskenään ja

— Hyvää päivää, tervehti Kirsku metsoa, mitenkä
teidän armonne jaksaa? (S. H.)

koppelot tulevat katsomaan turnaustaistelua, joutuvat sekä koiras että koppelo metsämiehen saaliiksi.

— Kylläpä mahtaa näyttää komealta, kun kaksi suurta koirasmetsoa ottelee keskenänsä, arveli Orto. Oletko sinä koskaan nähnyt sellaista?

— Siitäkin voisin kertoa teille jutun, sanoi Kirsku, mutta kiiruhdetaan nyt metson luo, tahtoisin kernaasti jutella hänen kanssansa eräästä tärkeästä asiasta.

Kirsku ja Orto läksivät sekametsään, missä metso käveli arvokkaasti etsien ruokaa.

— Hyvää päivää, tervehti Kirsku häntä kohteliaasti, mitenkä teidän armonne jaksaa?

— Kiitos kysymästänne, vastasi metso, hätäkö tässä, kun mustikat ovat kypsyneet eikä pikku-elukoistakaan ole puutetta. Ne ovat hyvänä vaihteena yksitoikkoisen talviruuan jälkeen, jolloin ei ole tarjona muuta kuin männyn kerkkiä.

— Siitä minä juuri tahtoisinkin sinun kanssasi jutella, sanoi Kirsku, ja kuulla sinun arvoisaa mielipidettäsi. Eikö teidän heimonne tee suurta vahinkoa metsälle, koska te syötte kerkkiä?

— Vahinkoako! sanoi metso. Päinvastoin me olemme puutarhureita, sillä me leikkaamme nokallamme puita. Hedelmiä tulee sitä runsaammin ja sitä parempia, sillä tiheässä metsässä, missä ilmaa ei pääse puiden väliin, tulee kovin niukalta käpyjä.

— Kiitos, sanoi Kirsku, silloin ihmisten on turha moittia meitä siitä, että mekin hätätilassa syömme kerkkiä.

— Siihen ei heillä ole mitään syytä, sanoi metso, mutta ihmiset eivät minun mielestäni ymmärrä juuri mitään muuta kuin haaskata metsää. He kaatavat puita ja polttavat risut, jotka olisivat tarpeen taimien suojana, sillä muutenhan aurinko ne polttaisi. He vihaavat myöskin pensaikkoa ja kanervikkoa, jotka suojaavat samoin pieniä taimia. Jos he jättäisivät risut ja oksat paikoilleen, niin olisi meillä linnuilla varjoa, poikasillamme piilopaikat ja taimet saisivat kuihtumatta kasvaa. Mutta mitäpä voisi toivoa sellaiselta, jonka paras ystävä on ketuntapainen, haukkuva ja riitaisa nelijalkainen.

— He nimittävät sitä koiraksi, sanoi Kirsku, ja hän se antaa meidät oravaparant ilmi, jotta hänen isäntänsä voisi ampua meitä. Siksi täytyy meidän alituisesti olla varoillamme ja piiloutua metsään heti kun kuulemme hänen haukuntansa.

— Oletko nähnyt puolisoani ja poikiani, ja ovatko poikaset jo lentokykyisiä? kysyi metso.

— Teidän heimonne on niin harvinainen, etten ole tavannut ainoatakaan metsopoikuetta matkallamme.

— Jos tapaatte, niin sanokaa minulta terveisiä, sanoi metso ja läksi taas kulkemaan.

— Kiitos, sen kyllä teen, vastasi Kirsku. Hän on ylpeä herra, tuo lintu, sanoi hän sitten Ortolle, hän ei välitä perheestään vähääkään, vaan antaa koppelon yksin pitää huolta poikasista.

Ja Kirsku ja Orto palasivat parvensa luo.

Erämaan laki.

Kun Kirsku ja Orto palasivat toisten pariin, kuulivat he lintujoukon pitävän hirveää melua ja huutavan: »Pesänryöstäjät, poikastensyöjät!»

— Kuljetaan varovaisesti, sanoi Kirsku, varmaankin laululinnut ajavat takaa näätää tai muuta pahantekijää.

Samassa eräs parven oravista hyppi heitä vastaan ja kertoi, että punatulkku syytti oravien ryöstäneen heidän poikasensa.

— Koko parvi on vimmoissaan tuon väärän syytteen johdosta, sanoi hän, ja me tahtoisimme rangaista syyllistä. Emmekö saa ajaa takaa tuota hävitöntä rauhanhäiritsijää, joka on nostattanut kaikki laululinnut meitä vastaan?

— Minä en ymmärrä tätä lainkaan, vastasi Kirsku huolissaan. Meidän täytyy ottaa selkoa rikollisesta.

Kaikki kolme oravaa hyppäsivät keskelle huutavaa ja kirkuvaa lintuparvea.

— Siinä on, siinä on, piipittivät punatulkkut huomattessaan heidän tulonsa, ja huuto ja melu kasvoi aivan korviasärkeväksi. Pesänryöstäjiä ja poikastensyöjiä te olette kaikki, tulkaa tänne,

niin puhkaisemme teiltä silmät ja merkitsemme teidät, muuta te ette ansaitse, koko rosvojoukko.

— Tutkimatta ei saa rangaista ketään, huusi Kirsku niin ääneensä kuin suinkin. Minkä perättömän ja ilkeämielisen syytöksen punatulkku on nostanut meitä vastaan? Asia on heti tutkittava ja syyllinen rangaistava erämaan lain mukaan. Minä olen johtaja-orava Kirsku ja minä vastaan parvestani sekä sen teoista, mutta en salli, että ketään rangaistaan tutkimatta.

— Mistä te syytätte? huusi Kirsku jälleen, kun linnut piipittivät kaikki yhteen ääneen. Yksi kerrallaan tuokoon esille syytöksensä!

— Niinpä niin, niinpä niin, piipitti lintuparvi, asia on tutkittava ja oikeutta harjoitettava, sitä mieltä on lintuparvi myöskin.

Molemmat punatulkkut alkoivat nyt yhtä aikaa piipittää.

— Antakaa puheliaalle rouvalle ensin suunvuoroa, sanoi Kirsku.

Ja tämä alkoi heti kertoa:

— Talvella me asuimme viljellyillä seuduilla ja söimme tyytyväisinä pihlajanmarjoja ja omenapuun lehtiumpuja, ja keväällä me läksimme suureen metsään rakentaaksemme siellä pesämme. Meillä oli kuusi kaikkein herttaisinta pientä munaa, mutta petolintu ryösti ne meiltä. Vaikka me ajoimme sitä takaa muiden lintujen kera kunnes se oli puolikuollut, niin asia ei siitä lainkaan parantunut. Unohtaaksemme surumme tulimme sitten tänne erämaahan ja

Oravat hyppäsivät keskelle huutavaa
ja kirkuvaa lintuparvea.

rakensimme uuden pesän. Kaikki kävi hyvin, ja meillä oli neljä poikasta, mutta eräänä päivänä saapui tänne aivan sellainen orava kuin sinäkin olet ja nielaisi suuhunsa kaikki neljä pienokaista. Olin menehtyä surusta ja harmista, ja nyt olen päättänyt kostaa ja julistaa sodan kaikkia oravia vastaan, jotta he tulisivat yhtä vihatuiksi kuin kulkurikissakin.

Kirsku näytti miettivältä ja kysyi milloin rosvo oli käynyt pesällä.

— Kuusi yötä sitten, vastasi punatulkku ja pöyhötti höyheniään näyttäkseen oikein äkäiseltä, ja nyt täällä on koko liuta rosvoja.

— Älä syytä ennen aikojasi, sanoi Kirsku äkäisenä; kuusi yötä sitten minun parveni oli kaukana täältä, eikä kukaan väestäni uskaltaisi sitäpaitsi rikkoa ankaraa kieltoa ja häiritä laulajia tai muita lintuja, sillä jokainen tietää, että syyllistä rangaistaan erämaan lain mukaan, joka kuuluu: »Silmä silmästä, veri verestä ja henki hengestä.» Varmaankin täällä on käynyt joku irtolaisorava ilkityössä, ja hänestä me kyllä koetamme ottaa selkoa ja merkitä hänet, niin että kaikki tietävät, mitä miehiä hän on. Ettekö tekin sitä halua, laululinnut?

— Juuri niin, juuri niin, piipittivät kaikki linnut, merkitkää hänet, niin emme anna hänelle mitään rauhaa, vaan ajamme häntä takaa kuin kuljeskelevaa kissaa.

Nyt Kirsku jakoi parvensa useampiin joukkoihin, joilla kullakin oli oma johtajansa. Orto, Kurre ja Pöyryhäntä joutuivat Kirskun jouk-

koon. Ennenkuin hän lähetti tiedustelijat matkaan, neuvoi hän heille, miten heidän tuli ajaa irtolaisorava leiriin, mutta samalla hän varoitti heitä ahdistamasta tai vangitsemasta syyttömiä.

Kukin joukko läksi nyt eri taholle ja tiedusteli laulukansalta, olivatko he nähneet yksinäistä oravaa. Eräs tiainen, jonka poikasen orava myöskin oli syönyt, liittyi Kirskun joukkoon, ja näytti vähän matkaa heille tietä. Seuraavana aamuna yhtyi heihin vielä toisiakin lintuja heidän saadessaan kuulla millä retkellä he olivat, eikä kestänyt kauan ennenkuin Kirsku keksi irtolaisen tiheässä kuudessa, jonne tämä oli piiloutunut. Jotta orava ei pääsisi karkuun, käski Kirsku seuralaistensa piirtää puu ja vartioida tarkasti sillä aikaa kun hän itse piti tutkintoa.

— Miksi sinä kyykötät piilossa? kysyi Kirsku lähestyien oravaa.

— Mitä se sinuun kuuluu, vastasi toinen röyhkeästi. Saanhan minä tehdä omalla metsästysalueellani mitä tahdon. Parasta että lähdet niin pitkälle kuin pippuri kasvaa, muuten puuraisen sinua, jotta veri pirskuu.

— Aja hiljempaa, vastasi Kirsku, hyvä tapa vaatii, että ollaan kohteliaita vieraille, ja mitä metsästysalueeseesi tulee, niin saat pian vaihtaa sen samoin kuin käytöksesikin muita eläimiä kohtaan. Mikä olet nimeltäsi?

— Ei minulla ole nimeä enkä sellaista tarvitsekaan, pötki vain tiehesi, muuten paha sinut perii.

Kirskun jutellessa oli Orto hiljaa hiipinyt rosvon taakse ja nyt hän iski hampaansa hänen häntäänsä ja nykäisi siitä niin kovasti, että orava putosi suoraan maahan. Vahti-oravat hyppäsivät heti alas ja piirittivät nimettömän, joka oli aivan ällistynyt odottamattomasta hyökkäyksestä sekä nopeasta ilmaretkestään. Kirsku ja Orto kiiruhtivat myös paikalle.

— Nyt olet kiinni, sanoi Kirsku. Tunnustapa, että sinä se olet hurjistellut metsässä ja syönyt lintujen poikasia. Vain siten pelastat henkesi.

Kun nimetön huomasi, ettei muu auttanut, myönsi hän, että hänellä joskus oli tapana ryöstää munia lintujen pesistä ja syödä heidän poikasiaan.

— Eikö sinulle ole opetettu parempia tapoja ja missä on parvesi? kysyi Kirsku.

— Minä yksin pelastuin, kun näätä söi sisarukseni heti sen jälkeen kun ihminen oli ampu-
nut meidän vanhempamme.

— Tämä on lieventävä asianhaara, sanoi Kirsku, sillä siltä, joka ei ole saanut mitään oppia, ei voi myöskään mitään vaatia, sen minä sanon puolustukseksesi.

— Saanko liittyä teidän parveenne? kysyi nimetön.

— Et millään ehdolla, vastasi Kirsku, sillä tottumuksen voima on kovin suuri. Et sinä voi oppia enää viettämään kunnollista oravelämää, vaan tuottaisit meille vain harmia ja

häpeää. Mutta nyt me viemme sinut punatulkun luo, joka tuomitsee sinut.

— Älkää tehkö sitä, pyysi nimetön, kun viimeksi tapasin hänet, uhkasi hän puhkaista silmäni, ja sen hän varmaankin tekee, kun olen vangittu.

— Minä olen luvannut viedä sinut lintukansan tuomittavaksi, sanoi Kirsku, ja sanasani minä pysyn.

— Sinä lupasit myös puolustaa minua, jotta punatulkku leppyisi, sanoi nimetön tuskissaan.

— Toivotaan parasta, mutta jos yrität karata matkalla, niin vahdit purevat sinut hengiltä. Mars eteenpäin nyt, muista mitä olen sanonut!

Joukko läksi liikkeelle, edeltä hyppäsi Orto, vangin molemmin puolin kulki Kurre ja Pöyryhäntä ja viimeisenä astui Kirsku. Levätessä sai nimetön, samoin kuin muutkin oravat, syödä marjoja, mutta hän vakuutti, että linnunliha ja munat olivat paljoa maukkaampaa ruokaa, vaikka muut eivät olleet ymmärtävinään hänen viittaustansa.

Yöllä nimetön pantiin nukkumaan Kirskun ja Orton väliin, Kurre asettui ylemmälle yöpuulle ja Pöyryhäntä alemmalle, ja siten vanki oli niin ankaran valvonnan alainen, että hänen oli mahdoton karata.

Seuraavana aamuna kysyi nimetön eikö hän saisi juosta tiehensä, jos hän lupaisi tästä lähin jättää linnut ja heidän pesänsä rauhaan.

— Ei, sanoi Kirsku, sellaiseen lupaukseen ei kukaan luota.

Päivän kuluessa he kohtasivat toisia orava-joukkoja, jotka olivat myöskin olleet etsimässä rikoksenteekijää, ja nyt vartioiminen kävi jo paljoo helpommin. Mutta kun he illan suussa saapuivat leirilleen, olivat linnut jo panneet maata, ja oikeudenkäynti oli siis jätettävä seuraavaan päivään.

Varhain seuraavana aamuna läksi sanansaattajia kutsumaan lintukansaa kokoon. Joka ilmansuunnalta saapui lintuja. Nimetön istui oravavahtien keskellä, ja Kirsku oli käynyt kivelle istumaan. Kun kaikki olivat koolla, nosti Kirsku käpälänsä rinnalleen ja puhui kokoontuneille:

— Syytetty orava on tunnustanut ryöstäneensä munia ja tappaneensa linnunpoikasia, ja sen vuoksi saa lintukansa tuomita hänet erämaan lain mukaan. Lieventävinä asianhaaroina on kuitenkin mainittava, että hän varhain jäi orvoksi ja joutui erilleen heimostaan, ettei kukaan ole opettanut häntä erottamaan oikeaa väärästä eikä neuvonut hänelle, miten kunniallisen oravan tulee kohdella muita metsäneläimiä; hän ei tunne erämaan lakia eikä hyviä tapoja. Jos lintukansa tahtoo tuomita hänet sen lain mukaan, joka vaatii henkeä hengestä, niin on se teidän yksityisasianne ja siitä voi seurata verikosto, joka on johtava moniin vihamielisyyksiin eri metsäneläinten kesken. Sen vuoksi minä ehdotan, että rikollinen on eläinten tavan mukaan merkittävä ja karkotettava nousuvan auringon maahan, niin ettei hän ole enää

tilaisuudessa häiritsemään järjestettyä yhteiskuntaamme. Merkiksi ehdotan poikkihurtua korvaa ja kernaasti minä sen leikkauksen suoritan ja luen hänelle lakia.

— »Parempi vapauttaa kuin tuomita», se on minun sukuni mielilause, sanoi punatulkku, jonka mielipide tässä asiassa oli ratkaisevin. Minä kannatan johtaja-oravan ehdotusta.

Lyhyen keskustelun jälkeen hyväksyi laulukansa Kirskun rangaistus-ehdotuksen, ja sitten Kirsku purasi nimettömän toisen korvan poikki ja piti hänelle ankaran nuhdesaarnan. Sen jälkeen hänet päästettiin vapaaksi, ja hän läksi samoamaan nousevan auringon maata kohti.

Siten harjoitetaan oikeutta erämaassa, jossa jokaisen on pakko alistua sen lain alle.

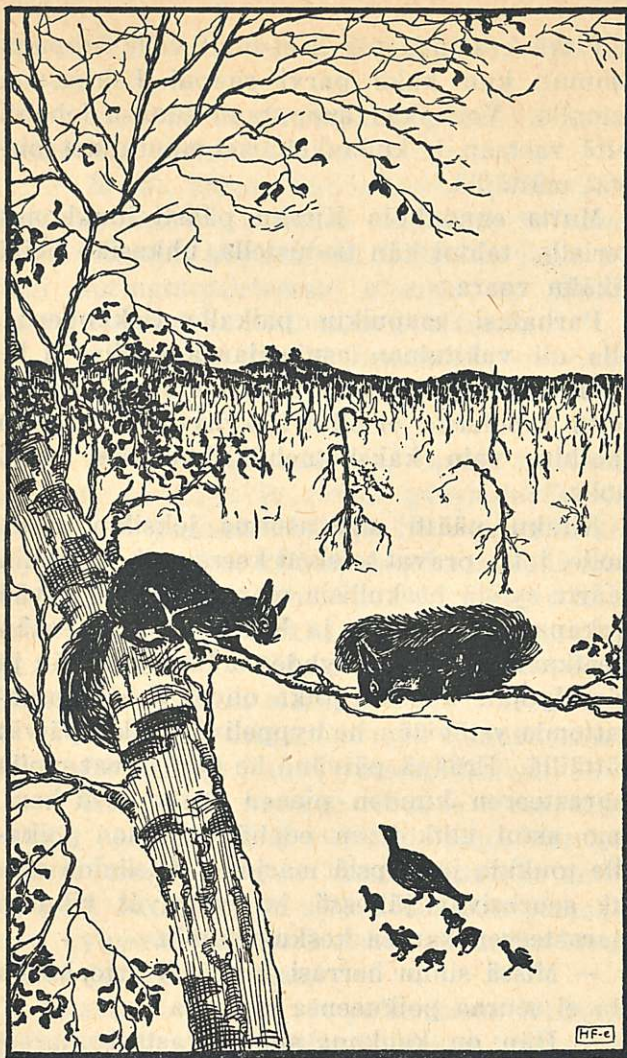
Lakkasuolla.

Oravat sanoivat nyt jäähyväiset linnuille ja jatkoivat jälleen matkaansa.

Jonkun aikaa kuljettuansa antoi Kirsku kokoontumismerkkin, ja koko parvi keräytyi jättiläiskuuseen, jonka ylimmälle oksalle Kirsku oli istahtanut.

— Katsokaa tuonne, sanoi hän osoittaen etukäpäällään korkeaa vaaraa, joka siinsi taivaanrannassa, tuossa on Vartiovaara, meidän kotimme, ja nuo molemmat korkeat männyt suoraan edessämme ovat Ikihonka ja Tervasmänty, jotka kasvavat Vartiovaaran korkeimmalla kukkulalla ja näkyvät seitsemän peninkulman päähän. Sen parempia tienviittoja ei tarvita. Mihin ikänä ne näkyvät, sieltä me löydämme aina kotiin.

— Katsokaa niitä nyt tarkasti, jatkoi Kirsku, niin että tunnette ne toistekin. Tuossa vaaran alapuolella on kuuluisa Lakkasuo, joka on saanut nimensä kullankeltaisista muuraimistaan. Pian te saatte niitä herkkuja maistaa. Kiiruh-takaamme nyt eteenpäin, niin pääsemme yöksi sinne.

Oravat kohtasivat suolla naarasteeren kuuden
poikansa kera.

Pitkä kesäinen päivä ei ollut vielä loppuun kulunut, kun koko parvi saapui Lakkasuon reunalle. Voimakas suopursun tuoksu lehahti heitä vastaan, ja kullankeltaiset muuraimet loistivat mättäillä.

Mutta ennenkuin Kirsku päästi joukkonsa aterialle, tahtoi hän tiedustella, uhkasiko heitä mikään vaara.

Parhaiksi saapuikin paikalle riekkoperhe, jolla oli vakituinen asuinsijansa suolla, ja he vakuuttivat, ettei ollut minkäänlaista vaaraa. Kettu repolaista ei ollut näkynyt siellä moniin aikoihin, vain kaksi mehiläishaukkaa asusti suolla.

Kirsku päätti siis asettua joksikin aikaa suolle, jotta oravat saisivat kerran oikein mielin määrin syödä herkullisia marjoja. Niin hyvää ruokapaikkaa ei Orto ja Kurre vielä eläissään olleetkaan nähneet, ja yhdessä Pöyryhännän ja Näpinlyöjän kanssa, jotka olivat heidän eroamattomia ystäviään, he hyppelivät kaikki päivät mättäillä. Eräänä päivänä he kohtasivat suolla naarasteeren kuuden pienen poikasensa kera. Emo astui kotkottaen edellä osoittaen poikasille toukkia ja kypsiä marjoja. Uteliaina oravat seurasivat jäljessä ja ryhtyivät vihdoin naarasteeren kanssa keskusteluihin.

— Missä sinun herrasi on, kysyi Orto, koska hän ei seuraa poikueensa mukana?

— Hän on kaukana suolla, vastasi naarasteeri; kaikki koirasteeret ovat kerääntyneet sinne kokousta pitämään. He lihottavat itseään

ja hoitavat laahustintaan, joka on komea ja kaunis kuin lyyry.

— Eikö teillä ole tapana pysytellä perhekunnittain yhdessä? kysyi Kurre.

— Ei ole, vastasi naarasteeri, vain keväällä, kun koirasteeri soittelee kauniisti ja hänen sinisenmustat höyhenensä kiiltävät kuin metalli auringonpaisteessa, olemme me jonkun aikaa yhdessä ja ihailemme toisiamme.

— Antavatko kaikki kanalinnut rouviensa yksin hoitaa ja kasvattaa poikasiaan? kysyi Orto jälleen.

— Eivät kaikki sitä tee, vastasi teeri-emo, serkkumme pyyt ja riekot pysyttelevät aina perheensä parissa. Välistä he ovat niin kilttejä, että kertovat kaikenlaista hauskaa ja opettavaista poikasilleenkin. Vastikään saapui tänne eräs vanha herra riekko, joka on hyvin viisas ja puhelias ukko. Hän on luvannut tänä iltana kertoa poikasilleni eläinten suojeluväreistä.

— Emmekö mekin saa tulla kuuntelemaan? kysyivät Orto ja Kurre yhteen ääneen.

— Kernaasti, kunhan osaatte istua hiljaa ettekä häiritse herra riekkoa. Minä vien poikaseni tuonne suuren kannon juurelle multakylpyjä saamaan, ja sillä aikaa kun pienokaseni kylpevät, on herra riekko luvannut kertoa meille jotakin hauskaa.

Naarasteeri läksi nyt poikasineen liikkeelle, ja oravat hyppivät jäljessä. Suuri kanto suon laidassa oli aivan lahonnut ja sen juurella istui vanha riekko-herra odotellen teeriperhettä.

Teerenpoikaset kaivautuivat niin syvälle multa, että höyhenet ja selkä olivat aivan sen peitossa ja paistattelivat itseään tyytyväisinä auringossa.

— Hyvää päivää, herra riekko, sanoi naaras-teeri kohteliaasti. Täällä me nyt olemme, ja mukanamme on muutamia vieraitakin. Sallitte kai, että hekin kuuntelevat teidän kertomuksianne?

— Keitä te olette, pikku oravat? kysyi herra riekko. En muista teitä ennen nähneeni.

— Me kuulumme Kirskun parveen, selitti Orto.

— Hänet minä kyllä tunnen, sanoi riekko. Minulla on hänelle uutisia Vartiovaaralta. Ehkäpä joku teistä käy kutsumassa hänet tänne.

Näpinlyöjä läksi matkaan ja muut kiipesivät vaivaismäntyyn istumaan.

— Mitä minun pitäisi teille nyt kertoa? kysyi riekko.

— Eläinten suojeluväreistä, sanoi naaras-teeri. Sellainenhan meidän välipuheemme oli.

— Aivan oikein. Tiedättehän te, että monet eläimet muuttavat väriä vuodenajan mukaan, ja sen he tekevät välttääkseen vaaraa, joka uhkaa heitä kaikkialla. Meillä riekoilla esimerkiksi on talvella lumivalkea höyhenpuku, vain reunimmaisat pyrstösulat ovat mustat. Kesäpukumme sen sijaan on korean kirjava, aivan samanvärinen kuin suokin, jossa me oleskelemme. Muut linnut eivät ole yhtä tarkkoja pukunsa suhteen, mutta niinpä

he eivät ole yhtä suojatutkaan kuin me. Vain naaraslinnut käyttävät suojeluvärejä, jotta he hautoessaan muniaan paremmin välttäisivät vaaran, ja osaavatpa he pidättää tuuhunsakin, niin ettei edes kettu repolainen, jolla on kovin hieno vainu, keksi heitä.

— Muista eläimistä, jatkoi riekko, jotka vaihtava karvaansa, ovat jänis, lumikko ja kärppä talvisin aivan valkeat, niin että niitä on melkein mahdoton eroittaa valkealla lumella. Orava harmaassa turkissaan on taas huurteisen puun näköinen. Ja onpa perhosia ja kasvejakin, joiden värit sulautuvat kerrassaan ympäröivän luonnon kanssa yhteen.

— Tosiaankin sukkela keino, sanoi teeriemo. Kiitoksia paljon tästäkin opetuksesta, herra riekko. Kyllä te mahdatte olla kovin vanha, kun olette niin viisas.

Käpyniilon urotyö.

— Kas, tuolla Kirsku jo tuleekin, huusi Orto hypähtäen alas oksaltaan ja rientäen tulijoita vastaan.

Kirsku ja Näpinlyöjä loikkasivat pitkin harppauksin suon reunaa ja jo kaukaa huusi Kirsku:

— Miten ihmeessä sinä, vanha riekko, olet täällä! Mitä kummaa on tapahtunut, kun olet lähtenyt näin pitkälle kodistasi, Linnunsuolta?

— Minulla on sinulle ikäviä uutisia, vastasi riekko. Vanha Käpyniilo on kuollut.

— Onko Käpyniilo kuollut? toisti Kirsku surullisena.

— Heti kun sinä läksit ensimmäisen matkan poikasten kera pitkälle retkelle, kertoi riekko, saapui Vartiovaaralle varpushaukka-pari, joka rakensi pesänsä läheiselle Linnunsuolle. Sieltä he alkoivat tehdä ryöstöretkiä ympäristöön, tehden pahaä sekä suon asukkaille että metsän eläjille. »Jollemme saa noita rosvoja karkoitetuiksi», tuumi Käpyniilo, »niin paha meidät perii.» Mutta miten he olivat karkoitettavat, siinä kysymys, joka tuotti paljon päänvaivaa

rauhallisille asukkaille. Monia neuvotteluja pidettiin eri heimojen kesken, vieläpä suuria yhteisiä kokouksiakin, joihin kaikki eläimet ottivat osaa. Lopulta Käpyniilo keskusteli vanhan ystävänsä karpän kanssa, ja seuraavana päivänä hän ilmoitti suurelle kokoukselle heidän päätöksensä.

»Varpushaukkapari on kuolemaan tuomittu!» sanoi Käpyniilo kiivaasti.

»Kuka panee tuomion toimeen», kysyivät kaikki yhteen ääneen.

»Minä itse», vastasi Käpyniilo.

»Sinä syöksyt kuolemaan!» huusivat muut vastaan.

»Sen tiedän», sanoi Käpyniilo aivan rauhallisesti, »mutta paljoa parempi on, että minä, joka olen jo vanha, kuolen, kuin että varpushaukat vähitellen tuhoavat toisen suonasukkaan toisensa jälkeen.»

Ja niin asia oli ratkaistu, ja Käpyniilo ryhtyi heti urotyötänsä suorittamaan. Varovaisesti hän kiipesi puuhun, missä varpushaukat asustivat ja piiloutui aivan pesän läheisyyteen. Kun varpushaukka-emo tuli pesälleen ja kävi hautomaan munia, hyppäsi Käpyniilo sen selkään, iski terävät hampaansa sen kurkkuun ja kyntensä sen siipikynkkiin. Mutta samassa pyrähti koiras paikalle, iski terävät, koukuiset kyntensä Käpyniilon niskaan ja kohosi ilmaan. Mutta eipä Käpyniilokaan päästänyt otettaan, ja niin kaikki kolme nousivat ilmaan. Taakka oli kuitenkin siksi raskas, ettei koiras-

haukka jaksanut korkealle lentää, vaan putosi maahan pesäpuun juurelle. Sen vanha kärppä olikin arvannut ja asettunut väijymään puun taakse. Nopeasti hän nyt hyökkäsi esille ja iski hampaansa koirashaukan kurkkuun. Siten koirashaukka heitti henkensä, mutta sitä ennen hän oli jo ennättänyt halkaista Käpyniilonkin pääkallon, joka vuorossaan oli ottanut naarashaukan hengiltä. Yhteisin voimin kaivettiin siten hauta Käpyniilolle, jonne hänet peitettiin saaliinsa kera. Ja kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että Käpyniilo oli urotyöllään pelastanut oman heimonsa ja vielä lisäksi monen muunkin hengen.

— Ennen kuolemaansa, lisäsi vielä riekko, ilmoitti Käpyniilo haluavansa sinut, Kirsku, seuraajaksensa, ja niinpä oravakansa onkin valinnut sinut johtajakseen.

Kirsku istui alakuloisena ja syvissä mietteissään.

— Käpyniilo oli paras johtajaorava, mitä metsissä koskaan on ollut, sanoi hän lopuksi.

Vartiovaaralla.

Illalla, kun oravat keräytyivät yöpuulleen, kertoi Kirsku heille Kypyniilon surullisesta kuolemasta, ja kaikki, jotka tunsivat hänet, surivat suuresti vanhaa johtajaansa. Seuraavana aamuna päätettiin sitten lähteä taivaltamaan kotia kohti. Matkaa jatkettiin keskeytymättä kunnes viidennen päivän iltana saavuttiin Vartiovaaralle. Kotiväki oli jo pannut maata, ja Kirskunkin joukko kävi heti yöpuulle lepäämään.

Samassa puussa, jossa Orto ja Kurre nukkui-
vat, asui pesässään aivan nuoria, kesällä synty-
neitä oravanpoikasia, jotka eivät olleet vielä käy-
neet kotivaaraa pitemmällä. Kun he nyt varhain
seuraavana aamuna heräsivät ja näkivät outoja
oravia puussa, alkoivat he huutaa ja meluta.

— Vieraita on tullut leiriin, huusivat he, ja
siitäkö syntyä ääretön meteli. Orava-emo hyök-
käsi ulos pesästään, ja Kirskukin kiiruhti pai-
kalle, mutta niinpian kuin orava-emo tuns
Kirskun, syntyi leirissä suuri ilo. Kaikki emot
kiiruhtivat nyt tervehtimään keväisiä poika-

siaan, jotka olivat palanneet kotiin pitkältä matkaltaan.

Vain Orto ja Kurre istuivat hiukan syrjässä muista, sillä ei kukaan toivottanut heitä tervetulleiksi. Mutta kun Kirsku oli kertonut heidän tarinansa ja kehunut heidän olevan siivoja ja kilttejä oravia, lausuivat kaikki vanhat oravat heidät tervetulleiksi. Ja nuoret oravat keräytyivät heidän ympärilleen ja pyysivät heitä kertomaan heille ihmiseläimistä, joilla on kaksi jalkaa aivan kuin linnuillakin, vaikkei heillä ole siipiä, mitä he syövät ja miten heidän poikasensa leikkivät, kun he eivät osaa kiivetä eikä hyppiä puiden latvoissa. Orto ja Kurre lupasivatkin kertoa heille oikein pelottavia ihmisatuja, mutta samassa he antoivat varoitusmerkin, sillä he huomasivat petoeläimen maassa.

Siitäpä syntyi taas kova hälinä oravaleirissä. Mutta vaikka oravat kuinka olisivat katselleet ympärilleen ja vaanineet vihollista, niin eivät he voineet huomata muuta kuin kärpän valkeassa kaularöyhelyksessään.

Kärppä nousi takakäpälilleen ja sanoi:

— Valkean kaularöyhelykseni nimessä! Täällä on varmaan vieraita oravia, jotka eivät tunne ystävääne, vanhaa kärppää.

— Suokaa anteeksi! kiiruhti Kirsku sanomaan. Nämät molemmat oravat ovat vasta liittyneet heimoomme, ja sitten hän kertoi kärpälle heidän elämäntarinansa.

— No, se on toista se, sanoi kärppä, huomaavaisuus on hyvä avu, ja kernaasti suon ereh-

dyksen heille anteeksi. Mutta tulkaapa nyt tänne, uudet tulokkaat mutkallisine nimineen, niin ker-
ron teille, miten minusta tuli Käpyniilon ja koko
teidän heimonne ystävä.

Kärppä kävi kivelle istumaan, ja männyn
oksille, kiven ympärille asettuivat Orto ja Kurre
ja kaikki nuoret oravapoikaset.

— Orto ja Kurre olivat aivan oikeassa,
alotti kärppä, kun he otaksuivat, että minun
heimoni on teidän heimonne vihollinen. Mutta
ei sääntöä ilman poikkeusta, sillä minä, niin-
kuin te kaikki tiedätte, olen oravien uskollinen
ystävä. Se kävi seuraavasti: Metsästysalueeni
oli aivan Vartiovaaran läheisyydessä ja minä
pyydystelin metsähiiriä ja joskus lintuja. Syk-
syisin metsämiehet virittivät linnuille ansoja
metsään. Niitä ei minun kuitenkaan tarvinnut
pelätä, sillä jos jalkani sellaiseen tarttuikin,
niin purin ansan hampaillani poikki. Mutta
eräänä päivänä, ajaessani takaa metsähiirtä,
takerruin kaulastani ansaan ja jäin riippuvaan
asentoon, niin että takajalkani vain ylettyivät
maahan. Minä hypin ja tanssin, kääntelin ja
vääntelin itseäni, mutta en päässyt hampai-
neni käsiksi jouhinuoraan, joka syöpyi yhä sy-
vemmälle nahkaani hangaten niskani verelle.
Siksi minulla nyt onkin valkea kaularöyhelys.
Voimani olivat jo aivan lopussa ja luulin vii-
meisen hetkeni tulleen, kun kuulin oravan
äänen läheltäni. »Kärppä, kärppä, mitä ihmeen
tanssia sinä nyt tanssit?» »Se on kuoleman-
tanssia», vastasin minä, »sillä tästä en koskaan

enää pääse irti.» »Sepä ikävä» sanoi orava, jonka nimi oli Käpyniilo, »joll'et kuuluisi vihollisheimoon, niin päästäisin sinut vapaaksi.» »Minä lupaan, etten koskaan tee pahaa kellekään oravalle, jos nyt autat minua ja pelastat henkeni.» »Olkoon menneeksi», sanoi Käpyniilo, ja hän laskeutui luokseni ja puraisi ansan poikki, mutta hyppäsi heti taas karkuun. Minä kiitin Käpyniiloa ja lupasin auttaa häntä milloin hän vain joutuisi pulaan. Ja sitten me keskustelimme kauan aikaa ja meistä tuli hyvät ystävät. Minä muutin asumaan kiviröykkiöön lähelle Käpyniilon pesäpuuta, ja siitä saakka me olemme olleet joka päivä yhdessä, kunnes Käpyniilo suoritti suuren urotyönsä ja kuolema erotti meidät toisistaan.

Pesän rakennuspuuhat.

Kirskulla, joka oli valittu johtajaksi, oli siksi paljon puuhaa oravaleirin järjestämisessä, ettei hän ennättänyt itse ruveta opettamaan kesä-oravia, vaan tämän toimen hän uskoi Ortolle ja Kurrelle, Pöyryhännälle ja Näpinlyöjälle. Hän kutsui heidät kaikki luokseen, käski nuorten oravien totella johtajiaan ja varoitti vanhempia kohtelevaan hyvyydellä ja kärsivällisyydellä hemmoiteltuja pienokaisia.

Joka aamu nuoret läksivät sitten Linnunsuolle, jossa hypittiin ja tanssittiin ja poimittiin marjoja, ja he palasivat taas Vartiovaaralle niinpian kuin puiden varjot alkoivat pidentyä.

Kerran heidän ollessaan suolla kysyi Pöyryhäntä Kurrelta, tahtoisiko hän rakentaa pesää yhdessä hänen kanssaan. Kurre neuvotteli asiasta ensin Orton kanssa, mutta kun tämä kertoi, että hänkin oli aikonut rakentaa yhteisen pesän Näpinlyöjän kanssa, niin Kurre suostui ilolla Pöyryhännän ehdotukseen. Ja siten Kurre sai miehen ja Orto rouvan itselleen.

Kun Kirsku sai kuulla Orton pesähank-

keista, neuvoi hän häntä rakentamaan pesänsä Vartiovaaralle. Toiset oravat sen sijaan saivat lähteä kauemmaksi suureen metsään, jotta kotitanhualla ei tulisi ruuasta puutetta.

Vartiovaaran auringonpuoleiselta rinteeltä Orto valitsi itselleen tuuhean kuusen, jossa oli pesäpaikaksi vallan mainio vekaraoksa. Sitten hän Kirskun luvalla kutsui kaikki oravat, sekä vanhat että nuoret talkooseen. Kovalla kiireellä siinä jyrrettiin oksia poikki ja kuljetettiin pesäpaikalle, missä Kirsku itse palmikoitsi niistä kestävän ja sievän pesän.

Pesä rakennettiin kaksikerroksiseksi. Alakertaan tehtiin aukko sekä välikattoon reikä, josta päästiin kiipeämään yläkertaan. Siellä oli makuusuoja, alhaalla taas varastohuone ja arkihuone. Seinät peitettiin sammaleilla ja naavalla ja sitä ripoteltiin myös lattialle. Pienet ikkunareiät puhkaistiin seiniin, mutta pahalla säällä nekin olivat tukittavat sammaleilla, jotta pesä pysyisi oikein lämpimänä.

Parin päivän kuluttua kaikki oli valmista, ja sitten vietettiin tupaantuliaisjuhlaa. Kylläpä siinä tanssittiin ja iloa pidettiin oikein sydämen pohjasta. Hyväksi lopuksi kaikki oravat kävivät piiriin Orton ja Pöyryhännän ympärille ja alkoivat laulaa tuttua oravalaulua:

Kas, kuusen latvassa oksien alla
on pesä pienoinen oravalla,
sen poikaset siinä ne leikkiä lyö
ja pikku hampahin siementä syö.

Tupaantuliaisjuhla.

(S. H.)

On siinä vehreä, vilpoinen katto
ja naavoista lämpöinen lattiamatto,
ja pikkuruikkuiset ikkunat
ja vuoteena sammalet vihannat.

Kun talven tuulet ne metsässä laukkaa
ja lumet lentää ja pakkanen paukkaa,
niin oravan pesässä pienoinen pää
se ikkunan reiästä pilkistää.

Ja kuusonen tuutivi tullessa ehtoon
siell' oravan poikaset tuttuhun kehtoon.
Ja elämä heillä on herttaisia,
kun kuusen latvassa keinua saa.

Vanha ystävä.

Kirsku oli hommannut niin innokkaasti Orton tupaantuliaisjuhlaa, että ihmeen vuoksi häneltä kerta unohtui vahtien asettaminen. Siksipä ilon ylinnä ollessa harmaa olento pääsi oravaväen huomaamatta hiipimään aivan pesäpuun lähelle ja istahtamaan lahoa kantoa vastaan, joka värittään suli aivan tulijan vaatteiden kanssa yhteen. Liikkumatta hän istui paikallaan ja katseli oravien tanssia. Vihdoin yksi oravista huomasi tuon oudon olennon ja lähestyi uteliaana häntä. Ihmiseltä hän näytti, vaikka hän istuikin niin hiljaa, ettei edes silmää räpäyttänyt.

— Tuolla on ihminen, huusi orava Kirskulle, tuleppa sitä katsomaan.

— Orto ja Kurre, huusi Kirsku vuorossaan, tulkaa te mukaan. Te olette tottuneet ihmisiin ja tiedätte ehkä, missä tarkoituksessa tuo outo vieras on tänne saapunut.

Varovasti he hiipivät lähemmäksi, mutta vaikka he olisivat tarkastaneet rauhanhäiritsijää miltä puolelta hyvänsä, niin ei hänessä voinut huomata vähintäkään elonmerkkiä. Orto hyppäsi rohkeasti vieläkin lähemmäksi,

ja keksi miehen sylissä pari pähkinää. Kuin nuoli hyppäsi hän hänen polvelleen ja tarttui pähkinään kiinni.

— Haistappa tätä, huusi hän iloisesti Kurrelle hyökätessään taas toisten luokse ja päästäten ilonhuudahduksen.

Kurre haisteli ja hänkin huudahti riemusta.

— Tuttu haju! Hyvä ystävä! sanoi hän toisten oravien suureksi ihmeeksi.

— Sitä minäkin! sanoi Orto. Sehän on Olli setä, joka ruokki meitä ollessamme ihmisten parissa! Hän on saapunut minun juhlaani, ja nytpä vasta tästä oikea juhlien juhla tulee!

Ja samassa hän loikkasi sedän olkapäälle, maiskutti kieltään ja alkoi kertoa hänelle, mitä kaikkea hän oli nähnyt ja kokenut kesän pitkään.

Kirskun varoituksista huolimatta Kurre hyppähti Olli sedän toiselle olalle ja alkoi hänkin vuorossaan kertoa pitkää kesäsatuaan.

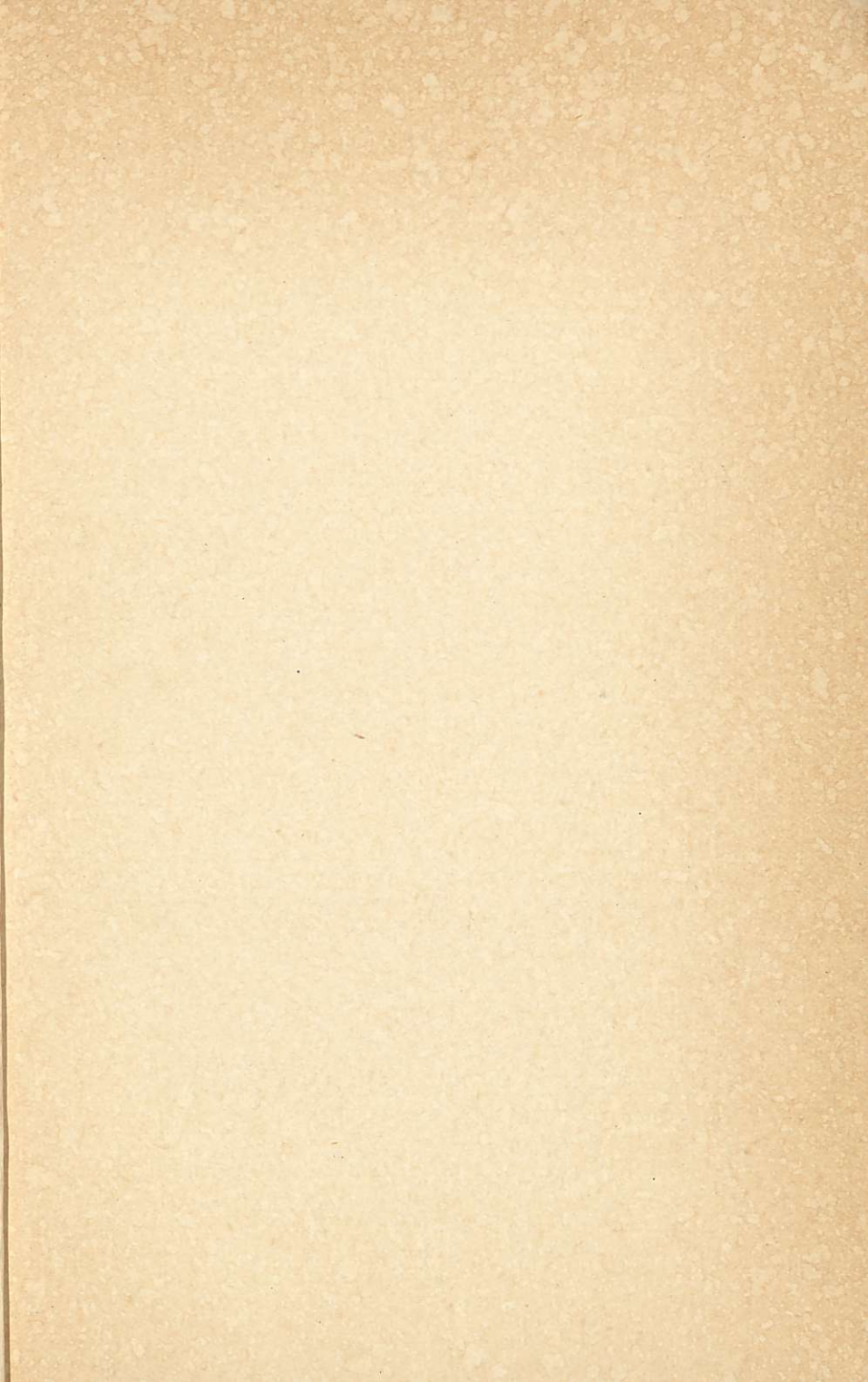
Paljon heillä olikin puhumista, ja vain tuuli, joka hiljaa humisi kuusten latvoissa, saattoi kuulla heidän juttujaan.

— Sano terveisiä Siirille ja Einolle, kuuli se Orton ja Kurren kuiskaavan loppuksi, ja kiitä heitä heidän rakkaudesta ja hyvästä hoidostaan. Ja kerro heille mitä me täällä metsässä olemme oppineet ja kokeneet sen jälkeen kun erosimme heistä.

Kun puitten varjot pitenivät ja syysauringon viime säteet punasivat hallanpanemaa maata,

hyppäsivät oravat maahan, ja Olli setä nousi varovaisesti kannoltaan suunnaten askeleensa jälleen kotia kohti. Ja vielä samana syksynä hän kertoi pienille ystävilleen, Siirille ja Einolle, Orto Oravaisen tarinan.

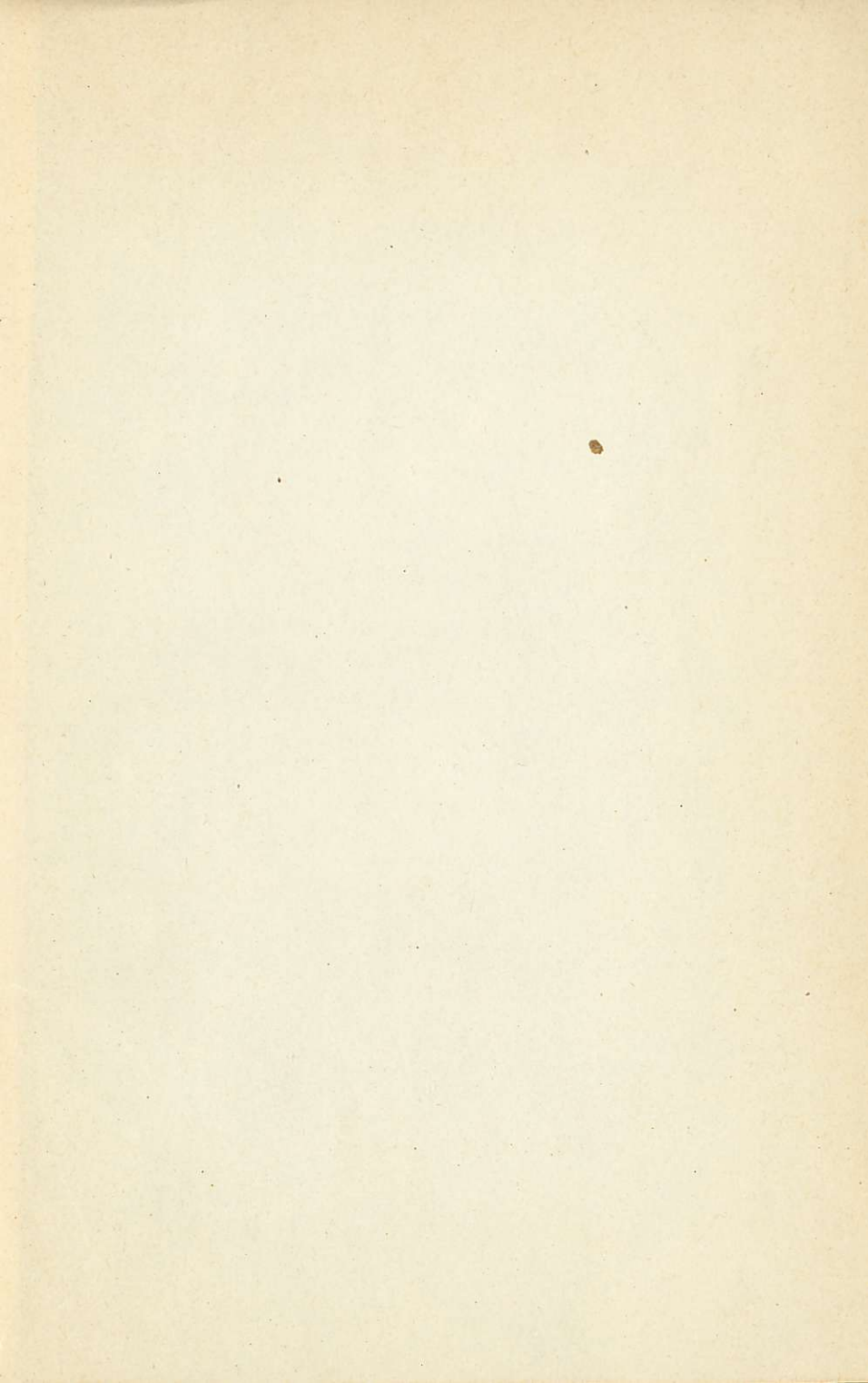
Kirjasarja „Nuorten kirjoja“

Täydellisiä luetteloita saadaan kustantajalta ja kirjakauppailta.

12. *Johanna Spyri, Pikku Heidi.* Kertomus Alpeilta. Kuvitettu. 2: 25.
20. *Frances Hodgson Burnett, Pikku Lordi.* 2 mk.
21. *Tyko Hagman, Valikoima satuja.* II sarja. 1: 75.
22. *Fridtjov Berg, Troian sota.* Muinaiskreikkalaisia jumaluus- ja sankaritarinoita. 71 kuvaa. 2: 75.
23. *Arvid Lydecken, Suuri, kaunis maailma.* Seikkailuja. Runsaasti kuvia. 1: 75.
25. *Jalmari Finne, Satukontti.* Kuvitettu. 1: 75.
- 26/27. *Rudyard Kipling, Indian viidakoista.* Kuvitettu. 2 sarjaa. à 2 mk.; sid. à 2: 50.
28. *Arvid Lydecken, Auringon mailta.* Seikkailuja ja tarinoita. Kuvitettu. 1: 75.
29. *Iivolan juttuja.* Lapsille sovitellut *Joel Lehtonen.* 1: 75.
30. *Aino Voipio, Kultainen aika.* Satuja ja runoja. Kuvitettu. 1: 90.
31. *Arvid Lydecken, Metsän satuja.* Kuvitettu. 1: 50; sid. 1: 75.
32. *Johanna Spyri, Pieni soittoniekkä.* Kertomus Alpeilta. Kuvitettu. 2: 25.
33. *Arvid Lydecken, Tähtimaailmassa.* Seikkailuja. Kuvitettu. 2 mk.
34. *Irlantilaisia satuja.* Suomeksi kertonut *Antti Rytkönen.* Kuvitettu. 1: 75.
35. *Arvid Lydecken, Kun päivä paistaa.* Satuja ja runoja. Kuvitettu. 1: 75.
36. *Susan Coolidge, Katy koulussa.* Kertomus. 2: 25.
37. *Arvid Lydecken, Sininen saari.* Seikkailukertomus. Kuvitettu. 1: 90.
38. *Arvid Lydecken, Meren pohjalla.* Seikkailukertomus. Kuvitettu. Sid. 2: 25.
39. *Ilmari Kianto, Turjanlinnan satukirja.* 2 mk.
40. *Aliina Pennanen, Valkeat kivet.* Satuja. Kuvitettu. 1: 75.
41. *Hilda Käkikoski, Leikki ja työ.* Kertomuksia ja lauluja. Toinen, lisätty ja uudestaan kuvitettu painos. 2: 25; sid. 2: 75.
42. *Johanna Spyri, Viseli löytää oikean tien.* Kertomus Alpeilta. Sid. 2: 50.
43. *Arvid Lydecken, Seikkailujen kirja.* Intiaani- ja merirosvo-seikkailuja. Kuvitettu. Sid. 2: 50.

Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä.

Hinta 2,50.

Handwritten Title

1. First item in the list, very faint text.
2. Second item in the list, very faint text.
3. Third item in the list, very faint text.
4. Fourth item in the list, very faint text.
5. Fifth item in the list, very faint text.
6. Sixth item in the list, very faint text.
7. Seventh item in the list, very faint text.
8. Eighth item in the list, very faint text.
9. Ninth item in the list, very faint text.
10. Tenth item in the list, very faint text.
11. Eleventh item in the list, very faint text.
12. Twelfth item in the list, very faint text.
13. Thirteenth item in the list, very faint text.
14. Fourteenth item in the list, very faint text.
15. Fifteenth item in the list, very faint text.
16. Sixteenth item in the list, very faint text.
17. Seventeenth item in the list, very faint text.
18. Eighteenth item in the list, very faint text.
19. Nineteenth item in the list, very faint text.
20. Twentieth item in the list, very faint text.

Handwritten text at the bottom of the page.

Suom. last. kirj. 5.

Nuorten... 44

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 101 5926

X

